

Na osnovu člana 6 Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službeni list CG“, broj 56/09), člana 35 Zakona o morskome ribarstvu i marikulturi („Službeni list CG“, broj 56/09) i čl. 8 i 17 Zakona o Budžetu Crne Gore za 2013. („Službeni list CG“, broj 66/12), Vlada Crne Gore, na sjednici od ----- aprila, 2013. godine, donijela je

**UREDBU
O USLOVIMA, NAČINU I DINAMICI SPROVOĐENJA MJERA AGRARNE POLITIKE
ZA 2013. GODINU - AGROBUDŽET**

Član 1

Ovom uredbom utvrđuju se uslovi, način i dinamika sprovođenja mjera agrarne politike za tržišno-cjenovnu politiku, politiku ruralnog razvoja, poslove od javnog interesa, socijalne transfere poljoprivrednicima i mjere u oblasti ribarstva, (u daljem tekstu: Agrobudžet).

Član 2

Sredstva predviđena Agrobudžetom opredijeljena su Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja (u daljem tekstu: Ministarstvo) u Budžetu Crne Gore za 2013. godinu (u daljem tekstu: Budžet), u ukupnom iznosu od **14.143.000,00 €**, od čega, za:

- 1) razvoj poljoprivrede, ruralni razvoj i ribarstvo..... 12.603.000,00 €
- 2) sprovođenje mjera zdravstvene zaštite životinja 1.350.000,00 €
- 3) sprovođenje fitosanitarnih mjera..... 190.000,00 €.

1. Sredstva za razvoj poljoprivrede, ruralni razvoj i ribarstvo

Sredstva za razvoj poljoprivrede, ruralni razvoj i ribarstvo u iznosu od **12.603.000,00€**, opredijeljena su Ministarstvu u okviru opštih prihoda Budžeta funkcionalna klasifikacija 41101 – Program 2531 – Poljoprivreda i ribarstvo. Ova sredstva mogu biti uvećana iz kredita Svjetske banke „Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede Crne Gore“ (MIDAS) i donacija u skladu sa čl. 8 i 9 Zakona o Budžetu Crne Gore za 2013. godinu i izvršavaće se u visini njihovog ostvarenja.

1.1) pozicija 4147 – konsultantske usluge, projekti i studije, obezbjeđuju se iz sredstava opštih prihoda Budžeta u iznosu od **833.000,00 €**;

1.2) pozicija 4181 – subvencije za proizvodnju i pružanje usluga, u iznosu od **8.350.000,00 €**;

1.3) pozicija 4318 – ostali transferi pojedincima-staračke naknade, u iznosu od **2.720.000,00 €**;

1.4) pozicija 4412 – izdaci za ruralni razvoj i lokalnu infrastrukturu, u iznosu od **700.000,00 €**.

2. Sredstva za sprovođenje mjera zdravstvene zaštite životinja

Sredstva za zdravstvenu zaštitu životinja u iznosu od **1.350.000,00 €**, opredijeljena su Ministarstvu, u okviru opštih prihoda Budžeta, funkcionalna klasifikacija 41101 – Program 1841 Veterinarska uprava, na poziciji 4181 – subvencije u iznosu od 1.350.000,00 €. Realizacija ovih sredstava, vrši se na osnovu Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u 2013. godinu.

3. Sredstva za sprovođenje fitosanitarnih mjera

Sredstva za fitosanitarne mjere, u iznosu od **190.000,00 €**, opredijeljena su Ministarstvu u okviru opštih prihoda Budžeta funkcionalna klasifikacija 41101 – Program 2621 – Fitosanitarna uprava, na poziciji 4147 – konsultantske usluge, projekti i studije, u iznosu od 190.000,00 €. Realizacija ovih sredstava vrši se na osnovu Programa fitosanitarnih mjera za 2013. godinu.

Član 3

Za izvršenje Agrobudžeta, odgovorno je Ministarstvo i institucije – službe određene za realizaciju pojedinih programa i odgovorna lica navedena po pojedinim programima.

Za izvršenje Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u 2013. godini odgovorno je Ministarstvo - Veterinarska uprava, a za izvršenje Programa fitosanitarnih mjera za 2013. godinu Ministarstvo - Fitosanitarna uprava.

Obaveze prema korisnicima programa izvršavaće se po dinamici utvrđenoj budžetskim planom potrošnje, koji odobrava Ministarstvo finansija.

Troškovi iskazani po pojedinim programima predstavljaju projektovane vrijednosti.

Ministarstvo može u toku izvršenja Agrobudžeta vršiti izmjene namjene korišćenja sredstava i preusmjeravati ih sa jednog programa na drugi, do visine ukupnih sredstava po pojedinim pozicijama.

Član 4

Uslovi, način i dinamika sprovođenja mjera agrarne politike za 2013. godinu dati su u Prilogu koji je sastavni dio ove uredbe.

Član 5

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: _____
Podgorica, 2013. godine

Vlada Crne Gore

**Predsjednik
Milo Đukanović,**

Agrobudžet za 2013. godinu
prikaz agrobudžeta po mjerama i linijama

			agrobudžet 2013		ekonomska klasifikacija					
A) POLJOPRIVREDA										
Šifra	Ekon. Klas.	Naziv programa			4147			4181	4412	4318
			iznos	%	tekući	donacije	kredit			
1	MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE									
1.1.	Direktna plaćanja									
1.1.1	4181	Direktna podrška stočarskoj proizvodnji	2.522.100,00	12.42				2.522.100,00		
1.1.2	4181	Podrška razvoju tržišne proizvodnje mlijeka	1.561.320,00	7.69				1.561.320,00		
1.1.3	4181	Podrška jačanju otkupne mreže mlijeka	460.000,00	2.26				460.000,00		
1.1.4	4181	Direktna podrška ratarskoj proizvodnji	740.000,00	3.64				740.000,00		
1.1.5	4181	Podrška proizvodnji duvana	50.000,00	0.25				50.000,00		
UKUPNO DIREKTNJA PLAĆANJA (1.1.)			5.333.420,00	26.26				5.333.420,00		
1.2.	4181	PROGRAM UNAPREĐENJA PČELARSTVA	200.000,00	0.98				200.000,00		
1.3.	MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA									
1.3.1	4181	Program intervencija na tržištu	350.000,00	1.72				350.000,00		
1.3.2	4181	Upravljanje rizicima u poljoprivredi	300.000,00	1.48				300.000,00		
UKUPNO MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA (1.3.)			650.000,00	3.20				650.000,00		
UKUPNO MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE (1.1.+1.2.+1.3.)			6.183.420,00	30.44				6.183.420,00		
2	MJERE RURALNOG RAZVOJA									
2.1.	Osovina 1: Mjere jačanja konkurentnosti proizvođača hrane									
2.1.1.	4147	Podrška investicijama u poljoprivrednim gazdinstvima (MIDAS)	3.700.000,00	18.22		1.200.000,00	2.500.000,00			
2.1.2.	4181	Podrška za podizanje proizvodnih zasada vinove loze	350.000,00	1.73				350.000,00		
2.1.3.	4181	Podrška podizanju višegodišnjih voćnih zasada	300.000,00	1.48				300.000,00		
2.1.4.	4181	Podrška investicijama za preradu na porodičnim gazdinstvima	200.000,00	0.98				200.000,00		
2.1.5.	4181	Unapređivanje kvaliteta proizvoda	100.000,00	0.49				100.000,00		
2.1.6.	4181	Promocija poljoprivrede i poljoprivrednih proizvoda	140.000,00	0.69				140.000,00		
2.1.7.	4181	Podrška osnivanju kooperativa i nacionalnih udruženja	25.000,00	0.12				25.000,00		
UKUPNO OSOVINA 1			4.815.000,00	23.71		1.200.000,00	2.500.000,00	1.115.000,00		

2.2.	Osovina 2: Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima								
2.2.1	4412	Očuvanje genetičkih resursa u poljoprivredi	40.000,00	0.20				40.000,00	
2.2.2	4181	Organska poljoprivreda	100.000,00	0.49			100.000,00		
2.2.3	4412	Održivo korišćenje planinskih pašnjaka	200.000,00	0.98				200.000,00	
UKUPNO OSOVINA 2			340.000,00	1.67			100.000,00	240.000,00	
2.3.	Osovina 3: Mjere za poboljšanje kvaliteta života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima								
2.3.1	4412	Diverzifikacija ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama	45.000,00	0.22				45.000,00	
2.3.2	4412	Obnova i razvoj sela i izgradnja seoske infrastrukture	415.000,00	2.04				415.000,00	
UKUPNO OSOVINA 3			460.000,00	2.26				460.000,00	
UKUPNO MJERE RURALNOG RAZVOJA (2.1.+2.2.+2.3.)			5.615.000,00	27.64		1.200.000,00	2.500.000,00	1.215.000,00	700.000,00
3	PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI								
3.1.	4181	Obrazovanje, istraživanja, razvoj i analize	185.000,00	0.91			185.000,00		
3.2.	4181	Program unapređivanja stočarstva	156.360,00	0.77			156.360,00		
3.3.	4147	Program stručnih i savjetodavnih poslova u stočarstvu	322.000,00	1.59	322.000,00				
3.4.	4147	Program savjetodavnih poslova u biljnoj proizvodnji	334.000,00	1.64	334.000,00				
3.5.	4147	Program mjera kontrole kvaliteta proizvoda	177.000,00	0.87	177.000,00				
UKUPNO PODRŠKA SERVISIMA U POLJOPRIVREDI			1.174.360,00	5.78	833.000,00			341.360,00	
4	SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU								
4.1	4318	PROGRAM STARAČKIH NAKNADA	2.720.000,00	13.39					2.720.000,00
5	4181	TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA IMPLEMENTACIJI PROGRAMA	397.000,00	1.96			397.000,00		
6	4147	INSTITUCIONALNI RAZVOJ I JAČANJE POLJOPRIVREDE CRNE GORE	2.469.000,00	12.16		189.000,00	2.280.000,00		
UKUPNO ZA POLJOPRIVREDU (1+2+3+4+5+6)			18.558.780,00	91.37	833.000,00	1.389.000,00	4.780.000,00	8.136.780,00	700.000,00
B) RIBARSTVO									
B.1.1.	4181	Podrška razvoju sektora morskog ribarstva i marikulture	120.000,00	0.59			120.000,00		
B1.2.	4181	Održivo upravljanje i očuvanje resursa ribe i drugih morskih organizama	53.220,00	0.26			53.220,00		
B.2	4181	Podrška razvoju sektora	40.000,00	0.20			40.000,00		

		slatkovodnog ribarstva i akvakulture							
UKUPNO ZA RIBARSTVO			213.220,00	1,05			213.220,00		
UKUPNO POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO (A+B)			18.772.000,00	92,42	833.000,00	1.389.000,00	4.780.000,00	8.350.000,00	700.000,00
			92,34						
C) PROGRAMI									
7		Program fitosanitarnih mjera	190.000,00	0,93	190.000,00				
8		Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja	1.350.000,00	6,65				1.350.000,00	
UKUPNO - AGROBUDŽET (A+B+C)			20.312.000,00	100,00	1.023.000,00	1.389.000,00	4.780.000,00	9.700.000,00	700.000,00

Mjere agrarne politike
a) Poljoprivreda
Mjere tržišno – cjenovne politike

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE	
1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA	
1.1.1	DIREKTNJA PODRŠKA STOČARSKOJ PROIZVODNJI
Razlozi za podršku	<p>Specifični prirodni uslovi Crne Gore, koji se ogledaju u velikim površinama prirodnih livada i pašnjaka, predodredili su ekstenzivno gajenje preživara. U govedarstvu preovladava gajenje nespecijalizovanih rasa, tj. rasa dvojnog pravca proizvodnje (za mlijeko i meso) sa izraženom sezonalnošću u teljenju. Tov junadi slabo je razvijen i malog je obima. Kod ovaca i koza, koje se tradicionalno gaje za proizvodnju mlijeka i mesa, ishrana se gotovo u cjelini bazira na korišćenju prirodnih livada i pašnjaka lošijeg kvaliteta.</p> <p>Ekstenzivni sistemi gajenja preživara i niska produktivnost smanjuju konkurentsku sposobnost proizvođača, što ima negativne posljedice na cjelokupan razvoj poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore. Korišćenje raspoloživih resursa prirodnih livada i pašnjaka moguće je jedino gajenjem preživara koje je tijesno povezano i sa ostankom aktivne radne snage na ruralnom području, odnosno smanjenjem negativnih demografskih trendova. Poboljšanje konkurentnosti proizvođača kroz direktnu dohodovnu podršku može djelimično da utiče na razvoj sektora stočarstva u pravcu prilagođavanja zahtjevima i standardima EU i da ga osposobi za postepeno uključivanje u zajedničko tržište EU.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - podizanje konkurentnosti stočarske proizvodnje i stvarnje robnog proizvođača; - obezbjeđivanje uslova za uravnotežen razvoj govedarstva, ovčarstva i kozarstva; - bolje korišćenje raspoloživih resursa, posebno prirodnih livada; - jačanje vertikalne integracije u proizvodnji mesa i poboljšanje sistema bezbjednosti hrane; - doprinos ruralnom razvoju kroz povećanje dohotka poljoprivrednih gazdinstava i time podizanja standarda života poljoprivrednim proizvođačima na poljoprivrednim gazdinstvima.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Direktna podrška stočarstvu sadrži:</p> <ul style="list-style-type: none"> - premije po grlu za krave i priplodne junice; - premije po grlu za ovce i koze; - premije za organizovani tov junadi, bikova i volova. <p>a) <i>premije za krave i priplodne junice</i> - pravo na podršku imaju sva gazdinstva koja gaje više od tri grla te vrste stoke i to <u>samo za grla iznad</u> ovog minimuma. Kriterijum je ispunjen ako gazdinstvo drži taj broj grla minimalno šest mjeseci.</p> <p>Osnovna premija po grlu za priplodne krave i junice iznosi do 70 €.</p> <p>b) <i>Premije za ovce i koze</i> - pravo na podršku imaju sva gazdinstva koja gaje više od 30 ovaca i/ili više od 20 koza u stadu. Plaćanje se odnosi <u>samo na grla iznad</u> minimalnog broja. Kriterijum je ispunjen ako gazdinstvo drži taj broj grla minimalno šest mjeseci.</p> <p>Osnovna premija po grlu za priplodne ovce i koze iznosi do 8 €.</p> <p>c) <i>Premije po grlu za organizovani tov junadi, bikova i volova</i> - pravo na premiju za organizovani tov junadi imaju gazdinstva koja tu kategoriju goveda <u>prodaju klanici koja je upisana u Registar odobrenih objekata</u>, minimalni broj grla je 10 do maksimalnog broja od 100 grla godišnje. Premija se može ostvariti samo za grla odgajena u Crnoj Gori, a uvezena junad treba da borave na gazdinstvu u tovu <u>najmanje šest mjeseci</u>.</p>

	<p>Osnovna klanična premija za tovljenu junad, bikove i volove iznosi do 120 € po grlu. Premija se ne ostvaruje za klanje teladi.</p> <p>Uslov je za klanične premije za utovljenu junad, bikove i volove da grla imaju minimalnu tjelesnu masu od 400 kg, uz izuzetak za junad utovljenu na paši koja mogu imati minimalnu masu pri klanju 350 kg.</p> <p>Za premije na sve vrste stoke, <u>preduslov</u> je da su grla obilježena ušnim markicama i registrovana u bazi podataka, da držalac životinje posjeduju pasoše za grla i uredno vodi evidenciju, u skladu sa zakonom.</p> <p>Da bi držalac životinje ostvario pravo na klaničnu premiju, za organizovani tov junadi, bikova i volova, potrebno je da Službi za selekciju stoke dostavi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prijavu početka organizovanog tova grla, kako bi se imao uvid o broju grla u tovu. Pod organizovanim tovom se smatra tov 10 i više grla bez obzira da li su iz domaće populacije ili iz uvoza; - ako su grla uvezena potrebno je dostaviti rješenje Veterinarske uprave o uvozu, dobijeno pri ulasku u Crnu Goru (rješenje o uvozu graničnog veterinarskog inspektora), sa brojem uvezenih grla i identifikacionim brojevima grla; - otkupni list <u>klanici koja je upisana u Registar odobrenih objekata</u>, (sa upisanim imenom i adresom vlasnika, datumom otkupa, tjelesnom masom grla, brojem gazdinstva, identifikacionim brojem grla i kategorijom grla); <p>Uslov za sva navedena plaćanja je da je poljoprivredno gazdinstvo registrovano u Registru poljoprivrednih proizvođača.</p> <p>Ukoliko je ukupan iznos zahtjeva za pojedinu vrstu premija veći od planiranog, proporcionalno se smanjuju plaćanja po grlu za tu vrstu podrške.</p>
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju propisane kriterijume i nemaju neizmirenih obaveza prema državi.
Način plaćanja	Uplatom na žiro račun poljoprivrednim gazdinstvima.
Realizacija	Ministarstvo - Služba za selekciju stoke.
Procedura realizacije	<p>April Služba za selekciju stoke distribuira obrasce zahtjeva i putem medija obavještava poljoprivredna gazdinstva da podnesu zahtjev za premiju u stočarskoj proizvodnji.</p> <p>1. april - 30. april: Proizvođači se privlažu Službi za selekciju stoke i popunjavaju obrasce za premije (<i>kod organizovanog tova junadi</i>).</p> <p>1. maj – 30. oktobar: Služba provjerava stanje na terenu: min. 50% zahtjeva za sve premije.</p> <p>Za klanične premije dokumentacija se dostavlja Službi za selekciju stoke sa početkom organizovanog tova, Služba provjerava zahtjeve preko Elektronske baze podataka sve aplikacije i terenski obilazi minimum 50% zahtjeva.</p> <p>1. novembar – 15. decembar: Izrada izvještaja, formiranje spiskova za premiju i njihovo dostavljanje Ministarstvu.</p> <p>1. februar – 30. jun: Isplata premija za prethodnu godinu.</p> <p><u>Napomena:</u> Premije ostvarene po navedenim kriterijumima prema opisanoj proceduri isplaćivaće se u 2014. godini.</p> <p>Finansijski plan koji slijedi odnosi se na premije koje se isplaćuju u ovoj godini, na</p>

	osnovu prava stečenog u skladu sa linijom 1.1.1 Agrobudžeta za 2012. godinu.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo- Sektor za poljoprivredu i ribarstvo i nadležne inspekcije	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Premije za gazdinstava u govedarstvu –17.023 grla x 66,91 €	1.139.009,00
	Premije za gazdinstva u ovčarstvu - 94.898 grla x 8,46 €	802.837,00
	Premije za gazdinstva u kozarstvu - 14.466 grla x 8,82 €	127.592,00
	Premije za organizovani tov junadi, bikova i volova – 3.377 grla x 128,94 €	435.431,00
	Klanične premije za ostale kategorije goveda 1.010 grla x 17,06 €	17.231,00
	UKUPNO:	2.522.100,00

Najava za narednu godinu	
Minimalan broj grla za podršku	
Govedarstvo	Gazdinstva koja gaje više od četiri priplodnih krava i junica
Ovčarstvo	Gazdinstva koja gaje više od 40 priplodnih ovaca
Kozarstvo	Gazdinstva koja gaje više od 30 priplodnih koza
Organizovani tov junadi, bikova i volova	Gazdinstva koja gaje minimum 15 grla

Napomena: Premije Ministarstva u 2014. godini ostvariće samo gazdinstva koja su registrovana u Registru poljoprivrednih gazdinstava.

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE	
1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA	
1.1.2	PODRŠKA RAZVOJU TRŽIŠNE PROIZVODNJE MLIJEKA
Razlozi za podršku	<p>Od ukupne proizvodnje mlijeka u Crnoj Gori, koja se cijeni na oko 150 miliona litara godišnje, a oko 20% prerađuje se u registrovanim mljekarama i sirarama, dok veći dio količina ostaje na gazdinstvu i domaćinstva to mlijeko prerađuju u mliječne proizvode (sir i kajmak) ili koriste za vlastitu potrošnju. Ti proizvodi pojavljuju se na organizovanom tržištu u veoma ograničenom obimu. S druge strane, potražnja za komercijalnim mliječnim proizvodima je sve veća, posebno u turističkoj potrošnji.</p> <p>Niska proizvodnja mlijeka po kravi i po gazdinstvu na jednoj strani i sve veći zahtjevi u pogledu kvaliteta mlijeka na drugoj strani smanjuju interes proizvođača mlijeka za prodaju mljekarama. Podizanje konkurentnosti mljekarskog sektora kroz direktnu podršku proizvođačima može znatno ubrzati razvoj tržišne proizvodnje mlijeka i njeno prilagođavanje standardima EU.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - podizanje konkurentnosti tržišne proizvodnje mlijeka; - podsticanje razvoja komercijalne proizvodnje mlijeka za isporuku mljekarama; - povećanje udjela otkupljenog mlijeka u ukupnoj proizvodnji mlijeka; - unapređivanje kvaliteta mlijeka; - ukupnjivanje gazdinstava za proizvodnju mlijeka.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se isporuka od proizvođača koji isporučuju mlijeko registrovanim mljekarama i učestvuju u primjeni nacionalnog sistema unapređivanja kvaliteta mlijeka.</p> <p>Podrška obuhvata premije po litru isporučenog mlijeka i iznosi 0,07 € po litru.</p> <p>Uslov za premije je da isporučena količina po gazdinstvu bude minimalno 300 litara mjesečno.</p> <p>Podršku u iznosu od 0,01 € ostvaruju proizvođači koji mjesečno mljekari predaju više od 4.000 litara mlijeka. Podrška se daje na količine iznad 4.000 l.</p> <p>Dodatna podrška u iznosu od 0,01 € po litru isporučenog mlijeka isplaćivaće se za mjesec april, maj i jun 2013. godine.</p>
Korisnici	Svi proizvođači koji registrovanoj mljekari i sirari isporučuju preko 300 litara mlijeka mjesečno i koji nemaju neizmirena obaveze prema državi.
Način plaćanja	Preko poslovnih banaka, gotovinske isplate poljoprivrednim proizvođačima po spiskovima mljekara.
Realizacija	Ministarstvo zajedno sa registrovanim mljekarama i sirarama.
Procedura realizacije	<p>Spiskovi proizvođača sa podacima o mjesečnim količinama isporučenog mlijeka su osnov za obračun i isplatu premije.</p> <p>Registrovane mljekare i sirare dostavljaju spiskove sa podacima najkasnije do 10. u mjesecu za otkupljeno mlijeko u prethodnom mjesecu.</p> <p>Isplate se vrše mjesečno mljekarama, kao i kooperantima za otkupljeno mlijeko na osnovu spiskova koje mljekara dostavi ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja. Poslije izvršene kontrole od strane Ministarstva, sredstva premija će se uplaćivati na žiro račune mljekara, koje su obavezne da odmah po dobijanju sredstava isplate kooperantima.</p> <p>U slučaju da mljekara ova sredstva ne isplati kooperantima u roku od 30 dana od uplate Ministarstva, premija koju ostvaruje mljekara će se obustaviti.</p>

Nadzor i kontrola	Ministarstvo - Sektor za poljoprivredu i ribarstvo i nadležne inspekcije.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Premije po litru mlijeka 0,07 € x 21.200.000 l	1.484.000,00
	Premije od 0,01 € za gazdinstva koja su predala više od 4.000 l mlijeka	20.000,00
	Premije od 0,01 € za april, maj i jun 2013. godine	57.320,00
	UKUPNO :	1.561.320,00

Napomena: Premije Ministarstva u 2014. godini ostvariće samo gazdinstva koja su registrovana u Registru poljoprivrednih gazdinstava.

Premije će se isplaćivati na žiro račun korisnika.

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE		
1.1. DIREKTNNA PLAĆANJA		
1.1.3	PODRŠKA JAČANJU OTKUPNE MREŽE MLIJEKA	
Razlozi za podršku	<p>Jedan od razloga za mali udio mlijeka koje se redovno isporučuje mljekarama i sirarama u ukupnoj količini proizvedenog mlijeka jeste i nedovoljno razvijena otkupna mreža. Postoje brojne opštine na čijem području uopšte nije organizovan otkup mlijeka. Troškovi organizovanja i održavanja otkupne mreže su veliki zbog konfiguracije terena i usitnjene strukture proizvođača. Pojedine mljekare praktikuju nabavku sirovog mlijeka za dalju preradu iz okruženja, jer su im tako troškovi sakupljanja niži. Tako brojni proizvođači ostaju bez pristupa tržištu. Održavanje i širenje otkupne mreže mlijeka jedan je od ključnih faktora za dalji razvoj tržišne proizvodnje mlijeka u Crnoj Gori.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - održavanje, jačanje i proširivanje infrastrukture za otkup mlijeka; - podizanje konkurentnosti proizvodnje i prerade mlijeka; - povećanje otkupa mlijeka i prerade u registrovanim mljekarama; - širenje asortimana mliječnih proizvoda iz domaće proizvodnje. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Putem učešća u finansiranju troškova otkupa mlijeka, uključujući funkcionisanje otkupnih centara, podržavaju se mljekare da održavaju i proširuju otkupnu mrežu. Mjera se odnosi na sve registrovane mljekare koje redovno otkupljuju mlijeko od domaćih proizvođača.</p> <p>Osnov za učešće u finansiranju troškova otkupa je količina otkupljenog mlijeka od domaćih proizvođača. Količina prerađenog mlijeka se dokazuje priloženim spiskovima proizvođača.</p> <p>Troškovi se nadoknađuju za svaki litar otkupljenog mlijeka koje je prerađeno u pasterizovano mlijeko u iznosu od 0,02 € po litru, što podrazumijeva i količine manje od 300 litara mjesečno otkupljene od kooperanata.</p>	
Korisnici	Sve registrovane mljekare koje otkupljuju mlijeko od domaćih proizvođača i dosljedno se pridržavaju Uredbe o kriterijumima i načinu određivanja otkupne cijene sirovog mlijeka.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa spiskom farmera od kojih je otkupljeno mlijeko.	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa registrovanim mljekarama i otkupnim centrima.	
Procedura realizacije	<p>Osnov za obračun i isplatu premije su stvarno otkupljene mjesečne količine mlijeka od domaćih proizvođača.</p> <p>Registrovane mljekare dostavljaju podatke najkasnije do 10. u mjesecu za otkupljeno mlijeko u prethodnom mjesecu.</p> <p>Isplate se vrše mjesečno mljekarama.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo - Sektor poljoprivrede i ribarstva i nadležne inspekcije.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Premije 0,02 € po otkupljenom litru 23.000.000,00 lit x 0,02 €	460.000,00
	UKUPNO:	460.000,00

Najava za narednu godinu

Mjera 1.1.3 Podrška jačanju otkupne mreže mlijeka će biti ukinuta od 2014. godine u okviru direktnih plaćanja i održavaće se iz mjera ruralnog razvoja.

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE	
1.1. DIREKTA PLAĆANJA	
1.1.4	DIREKTA PODRŠKA RATARSKOJ PROIZVODNJI
Razlozi za podršku	Crna Gora, usljed specifičnih prirodnih uslova, raspolaže ograničenim površinama oranica, koje su nedovoljno iskorišćene. Povećanje produktivnosti ograničeno je usitnjenim posjedom i malim površinama oranica po gazdinstvu. Sve to smanjuje konkurentsku sposobnost proizvođača i interesovanje za ovaj vid proizvodnje. Razvoj ratarske proizvodnje jedan je od uslova za racionalno korišćenje i onako ograničenog prirodnog resursa, kao za obezbjeđivanje proizvodnje kultura koje se tradicionalno gaje na tom prostoru kao i za obezbjeđivanje dovoljnih količina stočne hrane. Usmjerena proizvodna podrška može pojačati konkurentnost ratarske proizvodnje, poboljšati ekonomski položaj proizvođača i razvojno uticati na proizvodnju.
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - podizanje konkurentnosti ratarske i proizvodnje; - optimalno korišćenje raspoloživih resursa oranica kroz redovnu obradu površina pogodnih za gajenje ratarskih kultura i proizvodnju stočne hrane, poštujući principe dobre poljoprivredne prakse; - bolja ponuda žitarica iz domaće proizvodnje; - unaprjeđivanje proizvodnje stočne hrane na raspoloživim oraničnim površinama; - obezbjeđivanje kvalitetnog sjemenskog materijala iz domaće proizvodnje.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proizvodnju ratarskih kultura; - proizvodnju sjemenskog materijala ratarskih kultura. <p>Podrška se sprovodi u obliku direktnih plaćanja po hektaru zasijane i/ili zasađene površine za sve ratarske kulture (osim duvana) kao i jednogodišnje i višegodišnje krmne kulture.</p> <p>Direktna plaćanja se usmjeravaju i za proizvodnju sjemenskog materijala navedenih kultura.</p> <p>Pravo na direktna plaćanja imaju i proizvođači višegodišnjih krmnih kultura uključujući i proizvođače koji su zasnovali proizvodnju počev od 2009. godine do maksimalno pet godina na istim parcelama, uz uslov da na njima primjenjuju redovne agrotehničke mjere i da se redovno prijavljuju za korišćenje subvencija.</p> <p>Minimalna površina za podršku proizvodnje pojedinih kultura je 0,5 ha, osim za žitarice gdje je minimum 1 ha. Ne mogu se sabirati različite kulture za ispunjavanje navedenog minimuma na jednom gazdinstvu. Jedno gazdinstvo može ostvariti pravo na podršku za svaku od gajenih kultura za koju se opredjeljuje podrška.</p> <p>Utvrdene površine pojedinih kultura uvode se u odgovarajuće evidencije koje vodi Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, a evidenciju za sjemensku proizvodnju vodi Fitosanitarna uprava.</p> <p>Uslov za ostvarivanje prava na podršku za merkantilnu proizvodnju je upotreba sertifikovanog sjemenskog materijala (kao dokaz dostavlja se fiskalni račun registrovanog prodavca u Crnoj Gori).</p> <p>Uslov za ostvarivanje prava na podršku za sjemensku proizvodnju je ispunjavanje kriterijuma i zahtjeva za sjemensku proizvodnju u skladu sa zakonom (stručna i zdravstvena kontrola i sertifikacija), što se potvrđuje izvještajem Fitosanitarnе</p>

	<p>uprave.</p> <p>Osnovni iznos plaćanja po ha za ratarske kulture koje se gaje za merkantilnu proizvodnju je do 160 €, a za krmno bilje do 150 € u godini sjetve i 100 €/ha u naredne četiri godine za iste parcele.</p> <p>Osnovni iznos plaćanja po ha sjemenske proizvodnje krompira kategorije elita je 700 € a za žitarice 300 €.</p> <p>Ukoliko ukupna visina zahtjeva za plaćanja za pojedinu vrstu direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po hektaru.</p> <p>Napomena: Troškovi žetve se ne podržavaju.</p>	
Korisnici	<p>Proizvođači ratarskih i kultura koje ispunjavaju propisane kriterijume.</p> <p>Proizvođači sjemenskog materijala ratarskih kultura koji ispunjavaju zahtjeve u pogledu sjemenske proizvodnje i koji nemaju neizmirena obaveze prema državi.</p>	
Način plaćanja	<p>Poljoprivrednim proizvođačima na žiro-račun. Za jesenju sjetvu isplata se vrši u N+1 godini.</p>	
Realizacija	<p>Ministarstvo, Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, Fitosanitarna uprava.</p>	
Procedura realizacije	<p>Podrška za merkantilnu proizvodnju:</p> <p>April Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji distribuira obrasce zahtjeva i putem medija da podnesu zahtjev za premiju u biljnoj proizvodnji;</p> <p>1. april – 30. maj: Poljoprivredi proizvođači se prijavljuju Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji i popunjavaju obrasce za premije (prolječna sjetva);</p> <p>1. septembar – 15. novembar: Poljoprivredi proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije (jesenja sjetva);</p> <p>1. jun – 15. nov.: Služba provjerava stanje na terenu za sve prijavljene površine;</p> <p>1. jul – 15. jul: Izrada izvještaja za prolječnu sjetvu, formiranje spiskova i dostavljanje Ministarstvu;</p> <p>15. novembar – 1. decembar : Izrada izvještaja za jesenju sjetvu, formiranje spiskova i dostavljanje Ministarstvu;</p> <p>1. jul – 31. decembar: Isplata premija;</p> <p>Procedura za sjemensku proizvodnju - u skladu sa zakonom;</p> <p>1. jul – 31. decembar: Isplata premija.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, Sektor za poljoprivredu i ribarstvo i nadležne inspekcije.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Merkantilna proizvodnja ratarske kulture 160 €/ha , kao i krmno bilje 150 € (100 €/ha)/ha,	640.000,00
	Sjemenska proizvodnja 700 € po ha za krompir elitu i i 300 € po ha za žitarice	100.000,00

UKUPNO:	740.000,00
----------------	-------------------

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE	
1.1. DIREKTNA PLAĆANJA	
1.1.5	DIREKTNA PODRŠKA PROIZVODNJI DUVANA
Razlozi za podršku	<p>Raspoloživi zemljišni resursi u neposrednoj blizini Skadarskog jezera pružaju povoljne uslove za gajenje duvana. Ti raspoloživi zemljišni resursi nijesu još dovoljno iskorišćeni.</p> <p>Podizanje konkurentnosti kroz usmjerenu podršku proizvođačima omogućava održavanje nivoa proizvodnje, a time i bolje iskorišćavanje proizvodnog potencijala.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - podizanje konkurentnosti proizvodnje duvana; - korišćenje resursa raspoloživog zemljišta koje je manje pogodno za uzgoj ostalih kultura, poboljšanje kvaliteta proizvedenog duvana.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se sprovodi u obliku direktnih plaćanja po hektaru zasijane i/ili zasađene površine duvana. Pravo na direktna plaćanja imaju proizvođači duvana koji su zasnovali proizvodnju u 2013. godinu uz uslov da primjenjuju redovne agrotehničke mjere i da imaju zaključen ugovor sa registrovanim obrađivačima duvana.</p> <p>Utvrđene površine uzgojenog duvana uvode se u odgovarajuće evidencije koje vodi Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji.</p> <p>Iznos direktnih plaćanja po ha posađenog duvana iznosi 1.000 € /ha uz minimalnu gustinu sadnje od 17.000 biljaka po ha.</p> <p>Ukoliko ukupna visina zahtjeva za plaćanja prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po hektaru.</p>
Korisnici	Proizvođači duvana koji ugovore proizvodnju sa registrovanim obrađivačima duvana i koji nemaju neizmirene obaveze prema državi.
Način plaćanja	Proizvođačima preko banaka, po ispostavljenom izvještaju Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji, kojim će se utvrditi površine ili na račun Udruženja proizvođača duvana.
Realizacija	Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, odgovorno lice; rukovodilac savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji u saradnji sa registrovanim obrađivačima duvana i Udruženjem proizvođača duvana.
Procedura realizacije	<p><u>Za proizvodnu 2013 godinu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - mart/april 2013. godine, proizvođači duvana zaključuju ugovor sa registrovanim obrađivačima duvana, koji dostavljaju Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji spiskove proizvođača sa kojima je potpisan ugovor i osnovnim elementima iz ugovora (površina, tip duvana i sl.); - jun/jul 2013. godine Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji sa predstavnicima registrovanih obrađivača duvana obilazi proizvođače duvana koji su ugovorili površine u cilju utvrđivanja stvarno zasnovanih površina pod duvanom koje se uvode u odgovarajuće evidencije Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji; - na osnovu dostavljenih spiskova Savjetodavne službe, Ministarstvo vrši isplatu sredstava proizvođačima duvana; - podrška proizvodnji duvana za sadnju u 2013. isplaćuje se pocetkom 2014. godine.
Nadzor i	Ministarstvo, Sektor za poljoprivredu i ribarstvo, nadležne inspekcije.

kontrola		
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Podrška proizvodnji duvana za berbu 2013.	50.000,00
	UKUPNO:	50.000,00

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE

1.2. PROGRAM UNAPREĐIVANJA PČELARSTVA

Razlozi za podršku	<p>Pčelarstvo u Crnoj Gori ima dugu i bogatu tradiciju. Bogatstvo medonosnog bilja u Crnoj Gori pruža veoma povoljne prirodne uslove za razvoj ove djelatnosti. Značaj pčelarstva ne ogleda se samo u proizvodnji meda i ostalih pčelinjih proizvoda već i u ulozi pčela u oprašivanju biljaka, čime se direktno utiče na povećanje prinosa raznih voćarskih, ratarskih, livadskih i drugih kultura.</p> <p>Unapređivanje ovog sektora se ostvaruje edukacijom pčelara, mjerama za poboljšanje konkurentnosti proizvodnje i očuvanja zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica. Imajući u vidu postojeće stanje razvoja pčelarstva i potrebu da sektor bude konkurentan na širem tržištu i izložen oštroj konkurenciji zemalja EU i trećih zemalja, potrebno je nastaviti program podrške razvoju pčelarstva.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - poboljšanje konkurentnosti u proizvodnji pčelinjih proizvoda; - poboljšanje genetskog potencijala pčelinjih društava uvođenjem u proizvodnju visokokvalitetnih matica; - očuvanje kvaliteta i poboljšanje zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda; - podizanje stručnog znanja i obučenosti pčelara; - podrška članovima Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore za osposobljavanje za samostalan rad u primjeni procesa prerade voska.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se unapređivanje pčelarstva u oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proizvodnje selekcionisanih matica; - kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica; - poboljšanja konkurentnosti putem automatizacije pojedinih faza rada i poboljšanja higijenskih uslova dobijanja i čuvanja pčelinjih proizvoda; - podrške mladim pčelarima početnicima; - stručnog osposobljavanje pčelara; - prerada voska; - osposobljavanje članova Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore za samostalan rad u primjeni procesa prerade voska. <p>Podrška unapređivanju proizvodnje selekcionisanih matica odnosi se na podršku funkcionisanju centara za selekciju koji se pridržavaju strogo propisanih kriterijuma u selekciji visokokvalitetnih matica kao i na podršku reprocentrima u uzgoju matica od selekcionisanog materijala.</p> <p>Podrška unapređivanju kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica usmjerena je na zaštitu pčelinjih društava od pčelinjeg krpelja (<i>Varroa destructor</i>) upotrebom organskih lijekova i na poboljšanje zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda.</p> <p>Pravo na podršku imaju pčelari koji za tretman svojih zajednica od pčelinjeg krpelja koriste organske preparate izuzimajući organske kiseline (mravlja, oksalna i sl.) i upotrebljavaju antivarozone podnjače. Podrška će se dati u iznosu do 50% odobrene investicije za nabavku specifične i deficitarne opreme u pčelarstvu čijom nabavkom će se izvršiti supstitucija uvoza (oprema za proizvodnju voska za košnice i sl.).</p> <p>Podrška mladim pčelarima početnicima odnosi se na kupovinu tri oformljene pčelinje zajednice pčelaru početniku ne mlađem od 18. godina i ne starijem od 30 godina, uz obavezu pčelarenja u narednih pet godina i učlanjenja u Savez.</p> <p>Podrška stručnom osposobljavanju pčelara usmjerava se u razne vidove edukacije i</p>

	<p>stručnog osposobljavanja pčelara: organizovanje seminara i pčelarskih manifestacija, nabavke literature, izdavanja časopisa i dr. Podrška Savezu pčelarskih organizacija Crne Gore u iznajmljivanju poslovnih prostorija za smještaj mašina za preradu voska.</p>	
Korisnici	<p>Savez pčelarskih organizacija Crne Gore, opštinske pčelarske organizacije, Centri za selekciju matica, uzgajivači matica koji nemaju neizmirene obaveze prema državi.</p>	
Način plaćanja	<p>Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem.</p>	
Realizacija	<p>Savez pčelarskih organizacija Crne Gore, odgovorno lice: Predsjednik saveza.</p>	
Procedura realizacije	<p>Savez pčelarskih organizacija Crne Gore zajedno sa Ministarstvom, u skladu sa opredijeljenim sredstvima podrške za tekuću godinu, priprema Akcioni plan realizacije budžeta u cilju efikasne i transparentne podrške svim pčelarima članovima Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore. Savez pčelarskih organizacija Crne Gore dostavlja Ministarstvu spiskove pčelara o preuzetim maticama, podnjačama, podatke i dokaze o nabavljenoj opremi (svi računi i dokazi o plaćanju moraju glasiti na ime pčelara), spisak održanih pčelarskih manifestacija i stručnih predavanja, kao i izvještaje o izdatim brojevima časopisa. O sprovedenim mjerama selekcije u Centrima za selekciju angažovani eksperti podnose izvještaje Ministarstvu. Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izveštaja, koji se podnosi Ministarstvu.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, sektor za poljoprivredu i ribarstvo, nadležne inspekcije.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	A. Proizvodnja selekcionisanih matica	47.000,00
	- finansiranje centara i reprotanica, stručno sprovođenje projekta;	15.000,00
	- učešće u nabavci matica, 8000 kom x 4 €.	32.000,00
	B. Unapređivanje kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdrav. stanja pčelinjih zajednica	102.000,00
	- Uvođenje antivarožnih podnjača usavremeni sistem pčelarenja, 2.500 kom. x 5 € (min. 5 kom.);	12.000,00
	- Učešće u sprovođenju zaštite pčelinjih društava protiv pčelinjeg krpelja (30.000 pčelinjih društava x 1,5 €);	35.000,00
	- učešće u nabavci opreme za pčelarstvo (do 50% vrijednosti investicije).	55.000,00
C. Podrška Savezu pčelarskih organizacija Crne Gore u preradi voska.	4.000,00	
D. Podrška mladim pčelarima početnicima		
- nabavke tri oformljene pčelinje zajednice (max. iznos podrške 500 € po pčelaru).	12.000,00	
E. Stručno osposobljavanje pčelara		
- Organizacija pčelarskih manifestacija, učešće predstavnika Saveza pčelara na međunarodnim pčelarskim manifestacijama i seminarima, stručno usavršavanje i štampanje časopisa.	35.000,00	
UKUPNO: (A +B +C +D +E)		200.000,00

1.MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE
1.3. MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA

1.3.1	PROGRAM INTERVENCIJA NA TRŽIŠTU	
Razlozi za podršku	U prethodnom periodu evidentan je rast cijena stočne hrane u zadnjoj godini, što ugrožava profitabilnost proizvodnje na gazdinstvima koja se bave proizvodnjom mlijeka.	
Ciljevi	- podstiče se i otkup mlijeka i mlječnih proizvoda olakšanim pristupom inputima, kao što su stočna hrana i koncentrat.	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	Na osnovu Zaključka Vlade br.06-1935/3 od 20. septembra 2012. godine Ministarstvo je donijelo odluku da se na teret Agrobudžeta 2013. godine podrže isporučioци nabavljene stočne hrane za potrebe poljoprivrednih proizvođača u Crnoj Gori. Isporučioци stočne hrane su obavezni da stočnu hranu obračunaju poljoprivrednim proizvođačima uz prezentaciju odgovarajuće dokumentacije Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja po cijenama; Sijeno; 180,00 €/t, kukuruz 240,00 €/t, koncentrat 32€/t. Napomena: Ministarstvo neće vršiti otkup tržišnih viškova poljoprivrednih proizvoda u 2013. godini.	
Korisnici	Proizvođači, organizacije proizvođača i zadruge ili preduzeća, udruženja poljoprivrednih proizvođača.	
Način plaćanja	Na žiro račun isporučiocima stočne hrane.	
Realizacija	Ministarstvo, odgovorno lice - pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo.	
Procedura realizacije	Na osnovu zahtjeva svih isporučioца koji su uredno dostavljeni Ministarstvu za nadoknadu razlike u cijeni i nakon provjere istih od strane Službe za selekciju stoke i odgovornog lica u Ministarstvu za nabavku stočne hrane u 2012. godini.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice - pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo, poljoprivredna inspekcija.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Podrška programu pomoći u hrani i stočnoj hrani.	350.000,00
	UKUPNO:	350.000,00

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE		
1.3. MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA		
1.3.2	UPRAVLJANJE RIZICIMA U POLJOPRIVREDI	
Razlozi za podršku	Štete na poljoprivrednim usjevima, stoci i drugim resursima redovan su pratilac poljoprivredne proizvodnje, posebno od vremenskih nepogoda na usjevima i štete koje prouzrokuju velike divljači na stoci. Štete većeg obima prevazilaze mogućnost saniranja od strane proizvođača i mogu ozbiljno da ugroze opstanak gazdinstava, a time i dugoročno održivi razvoj proizvodnje.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - podrška poljoprivrednim proizvođačima da osiguraju svoje usjeve i stoku čime se obezbjeđuje; - smanjivanje dugoročno negativnih posljedica šteta prouzrokovanih prirodnim nepogodama i drugim vanrednim događajima. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška za upravljanje rizicima u poljoprivredi sastoji se iz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - finansiranja dijela troškova osiguranja od šteta na poljoprivrednim usjevima i stoci za registrovana poljoprivredna gazdinstva. <p>Kod osiguranja životinja neophodno je da se vrše redovni veterinarski pregledi i da su ispunjene sve propisane mjere za držanje i upotrebu životinja.</p> <p>Kod osiguranja usjeva i plodova je neophodno da su ispunjene sve agrotehničke mjere i dobra poljoprivredna praksa.</p> <p>Podrška za osiguranje od šteta na poljoprivrednim usjevima i stoci može da iznosi do 50% polise osiguranja.</p>	
Korisnici	Registrovana poljoprivredna gazdinstva.	
Način plaćanja	Po zaključenju polise osiguranja, po ispostavljenom zahtjevu na račun podnosioca.	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa osiguravajućim društvima.	
Procedura realizacije	<p>Podrška osiguranju sprovodi se na bazi spiskova - evidencija osiguravajućih društava.</p> <p>Isplata se vrši osiguravajućim društvima.</p> <p>U realizaciji mjere Ministarstvo tijesno saraduje sa osiguravajućim društvima i opštinskom samoupravom.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, Sektor za poljoprivredu i ribarstvo, nadležne inspekcije.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Podrška osiguranju u poljoprivredi i nadoknada pricinjenih šteta	300.000,00
	UKUPNO:	300.000,00

Mjere agrarne politike
a) Poljoprivreda
Mjere ruralnog razvoja

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA	
2.1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede	
2.1.1	PODRŠKA INVESTICIJAMA U POLJOPRIVREDNA GAZDINSTVA (MIDAS GRANTOVI)
Razlozi za podršku	<p>Jedan od glavnih uzroka nedovoljne konkurentnosti crnogorske poljoprivrede jeste niska produktivnost fizičkog kapitala, koja proizlazi i iz nedovoljne tehničke i tehnološke opremljenosti gazdinstava. Boljom opremom, savremenim štalskim kapacitetima i drugim proizvodnim objektima i savremenom mehanizacijom moguće je i znatno bolje ispunjavati zahtjeve održavanja prirodnih resursa, zaštite i dobrobiti životinja i bezbjednosti hrane.</p> <p>Potrebno je dalje investirati u poljoprivredna gazdinstva da bi se postiglo smanjenje izraženog trgovinskog deficita u oblasti hrane i poljoprivrednih proizvoda, odnosno da bi se povećao izvoz i veće zadovoljenje domaćih potreba, ali i da bi se povećao standard poljoprivrednih proizvođača kao i održivost kvaliteta i prodaje njihovih proizvoda. Takođe, cilj ove mjere je da se povećaju kapaciteti proizvodnje i stepen njihove povezanosti sa višim stepenima obrade primarne proizvodnje, kanalima distribucije i turističkom potrošnjom. Stoga je neophodno dalje jačati brendiranje, pakovanje, higijenske i druge uslove vezane za EU zahtjeve u pogledu bezbjednosti hrane.</p> <p>U sektoru stočarstva, proizvodnja u Crnoj Gori nije dovoljno efikasna zbog nedostatka kapitala i slabog učinka radne snage. Veoma mali broj poljoprivrednih gazdinstava zadovoljava minimum standarda EU kada su u pitanju higijena, zaštita životne sredine, zdravlje i dobrobit životinja. Značajne pašnjačke površine u Crnoj Gori preduslov su za jačanje sektora primarne proizvodnje u stočarstvu, ali je neohodno jačati robnost i konkurentnost poljoprivrednih gazdinstava kroz veća ulaganja u nabavku stočnog fonda, rekonstrukciju poljoprivrednih gazdinstava, nabavku poljoprivredne opreme i mehanizacije, kao i čitav sistem bezbjednosti hrane na farmama, kroz investiranje u agroekološke mjere (GEF komponenta).</p> <p>Takođe, u Crnoj Gori postoje agroekološki uslovi i značajan zemljišni potencijal za zasnivanje komercijalne proizvodnje i uzgoj voćnih vrsta kao i vinskih i stonih sorti grožđa. Usljed nemogućnosti poljoprivrednih gazdinstava da u dovoljnom obimu samostalno finansiraju investicije u tim sektorima poljoprivrede, raspoloživi potencijali nijesu dovoljno iskorišteni.</p> <p>Kvalitetniji proizvodi iz primarne biljne proizvodnje, preduslov su za postizanje veće vrijednosti proizvoda prerađivačke industrije (maslinovo ulje, vino, voćni sok i sl.). Crna Gora raspolaže i povoljnim klimatskim uslovima za organizovanje raznih vidova biljne proizvodnje, a posebno proizvodnje u zaštićenom prostoru.</p> <p>Crna Gora ima veoma povoljne uslove za uzgoj pastrmke i trenutno 26 ribnjaka, za uzgoj, koristi vodu iz riječnih tokova. Dva ribnjaka uzgoj pastrmke obavljaju na jezerskim akumulacijama koristeći kavezni način uzgoja. Sadašnji način uzgoja pastrmke je dosta neefikasan. U dijelu morskog ribarstva, značajan potencijal postoji u dijelu kaveznog uzgoja školjki.</p> <p>Prisustvo više klimatskih oblasti na teritoriji Crne Gore (od mediteranskih do kontinentalnih), zatim prisustvo velikih površina prirodnih livada i pašnjaka kao i prostrano kraško područje koje obiluje medonosnim biljem, osigurali su veoma povoljne uslove za razvoj pčelarstva. Potrebno je intenzivirati jačanje čitavog vrijednosnog lanca u poljoprivredi kroz jače povezivanje primarne proizvodnje i prerade.</p> <p>U tom smislu, neophodno je dalje prilagođavanje zahtjevima EU u pogledu higijenskih i principa dobre poljoprivredne, proizvođačke i higijenske prakse, kao preduslov za sertifikaciju prerađivačkih kapaciteta, dobijanje izvoznog broja, kao i izvoz na EU tržište, uopšte. Sredstva GEF granta će posebno kofinansirati projekte neškodljivog uklanjanja životinjskih ostataka u objektima proizvodnje mesa, tretman otpadnih voda u ovim i drugim proizvodnim kapacitetima i sl.</p> <p>Detaljni razlozi za podršku su definisani Operativnim priručnikom za MIDAS grantove.</p>

Ciljevi	<p>Sveukupni cilj ove mjere je pružanje podrške uvođenju i implementaciji mjera ruralnog razvoja koje zahtijeva Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD 2013. Iskustvo koje će se steći implementacijom grantova Svjetske banke treba da posluži kao svojevrsna priprema i vježba za farmere kako bi bili što spremniji za korišćenje sredstava V komponente IPA (IPARD), koja su Crnoj Gori dostupna već od 2012 godine.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Modernizacija proizvodnje i jačanje proizvodne konkurentnosti: <ul style="list-style-type: none"> - povećanje dodate vrijednosti poljoprivrednih proizvoda povećavanjem efikasnosti u preradi i marketingu; - povećanje produktivnosti gazdinstva; - smanjenje proizvodnih troškova; 2) Dostizanje standarda Zajednice (EU) na polju: <ul style="list-style-type: none"> - zaštite životne sredine; - javnog zdravlja; - zdravlja životinja i biljaka; - dobrobiti životinja; - zaštite na radu. 3) Povećanje kvaliteta proizvoda, higijene i bezbjednosti hrane; 4) Poboljšanje konkurentnosti porodičnih gazdinstava; 5) Uvođenje novih tehnologija i inovacija, i otvaranje novih tržišnih mogućnosti; 6) Poboljšanje kvaliteta proizvoda uz ispunjavanje EU standarda u oblasti bezbjednosti hrane i zaštite životne sredine; 7) Očuvanje proizvodnje tradicionalnih proizvoda; 8) Povezivanje sektora poljoprivrede i sektora turizma; 9) Obogaćivanje turističke ponude specifičnim i rijetkim proizvodima visokog kvaliteta; 10) olakšan pristup i povoljniji ruralni krediti preko poslovnih banaka <p>Detaljni ciljevi ovog programa, kao i kriterijumi podrške su definisani Operativnim priručnikom za MIDAS grantove, odobrenim od strane Svjetske banke i Ministarstva.</p>
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Kao prioritetni sektori za finasiranje navedeni su mljekarstvo, govedarstvo, ovčarstvo i kozarstvo, svinjarstvo i živinarstvo, voćarstvo i povrtlarstvo, ratarstvo, vinogradarstvo i maslinarstvo, akvakultura, kavezni uzgoj ribe i pčelarstvo.</p> <p>Projekti treba da omogućavaju značajno poboljšanje proizvodne tehnologije i približavanje ispunjavanja EU standarda. Moguće su podrške projektima koji objedinjuju potreban fizički kapital ili dio njega.</p> <p>Projekti treba da doprinesu direktno i znatno poboljšanje na poljoprivrednom gazdinstvu u sektoru poljoprivrede u pogledu unapređivanja ekonomskog stanja, snaženja vrijednosnog lanca, boljeg povezivanja sa distribucijom, jačanjem brenda, pakovanja, dostizanja higijenskih i standarda bezbjednosti hrane, kao i drugih aspekata proizvodnje. Taj kriterijum se provjerava na bazi osnovnih podataka o gazdinstvu odnosno privrednom društvu, kao i predložene planu investicije ili biznis plana za veće investicije, koji je obavezni sastavni dio podnesenog zahtjeva za podršku.</p> <p>Bliži kriterijumi uključujući i minimalne i maksimalne iznose podobnih investicija za podršku biće definisani javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo.</p> <p>Detaljan opis mjera i kriterijumi za podršku su definisani Operativnim priručnikom za MIDAS grantove, zajednički usvojenim i odobrenim od strane Svjetske banke i ministarstva.</p>
Korisnici	<p>Poljoprivredna gazdinstva, marikulturisti, ribnjaci tj. kavezni uzgajivači ribe, pčelari, zadruge, registrovana mala i srednja preduzeća u poljoprivredi iz oblasti poljoprivredne proizvodnje odnosno svi koji odgovaraju definiciji korisnika iz Operativnog priručnika za MIDAS grantove.</p>
Način plaćanja	<p>Po ispostavljanju dokumentacije o investiciji, u skladu sa opisom plaćanja definisanim Operativnim priručnikom za MIDAS grantove.</p>
Realizacija	<p>Ministarstvo u saradnji sa poslovnim bankama i Investiciono razvojnim fondom.</p>

Procedura realizacije	<p>Sredstva predviđena za MIDAS program za grantove, za ovu mjeru, dodjeljuju se putem javnog konkursa (Poziva) koji će biti objavljen u štampanim i elektronskim medijima i na sajtu MPRR, Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji, kao i na web sajtu MIDAS-a. Za prijavu na javni konkurs, podnosilac ispunjava obrasce i prilaže neophodnu dokumentaciju.</p> <p>Ukupne investicione troškove će prefinansirati korisnici grantova. Isplata grantova će se izvršiti nakon što se utvrdi da je korisnik ispunio sve neophodne uslove definisane Operativnim priručnikom za grantove. Kontrola od strane inspekcije ministarstva biće organizovana prije, tokom i poslije završetka za sve odobrene investicije.</p> <p>Svaki podneseni zahtjev za projekat podliježe verifikaciji, evaluaciji i odobravanju ili odbijanju nakon čega će uslijediti zaključenje ugovora o podršci investiciji sa korisnicima, zatim kontrole na terenu prije i nakon izvršene investicije i provjera nabavki koja je urađena od strane korisnika u skladu sa procedurama utvrđenim u Operativnom priručniku. Za odobrene kredite, ministarstvo će posebno sa poslovnom bankom i/ili IRF-om definisati uslove podrške. Detaljnije procedure realizacije podrške investicijama su definisane Operativnim priručnikom za MIDAS grantove.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, odgovorno lice, Pomoćnik za ruralni razvoj, Pomoćnik za plaćanja, Pomoćnik za poljoprivredu kao koordinator projekta u ime Vlade, Jedinica za tehničku podršku-Ministarstvo finansija, Nadzorni odbor MIDAS;</p> <p>Detaljan opis nadzora i kontrole su definisani Operativnim priručnikom za MIDAS grantove.</p>	
Finansijski plan	<p>Komponenta</p>	<p>Iznos, €</p>
	<p>Podrška investicijama u poljoprivredi prema kriterijumima u Operativnom priručniku MIDAS.</p>	<p>3.700.000,00</p>
	<p>UKUPNO:</p>	<p>3.700.000,00</p>

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA

2.1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede

2.1.2	PODRŠKA ZA PODIZANJE PROIZVODNIH ZASADA VINOVE LOZE	
Razlozi za podršku	Crna Gora ima veoma bogatu tradiciju u vinogradarstvu, proizvodnji vina i stonog grožđa. Kvalitet domaćeg grožđa i vina je odličan zbog povoljnih klimatskih uslova i postojanja autohtonih sorti vinove loze. Raspoloživi potencijali nijesu dovoljno iskorišćeni zbog nemogućnosti poljoprivrednih gazdinstava da u dovoljnom obimu samostalno finansiraju investicije. Ovim programom se podstiče zasnivanje proizvodnih zasada vinove loze, koji će uz redovnu primjenu savremene agrotehnike davati visoke, kvalitetne i stabilne prinose tj. biti visoko profitabilni. Kvalitetni proizvodi iz primarne biljne proizvodnje preduslov su postizanja veće vrijednosti u prerađivačkoj industriji (vino i ostali proizvodi od grožđa).	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none">- bolje korišćenje prirodnih resursa;- podizanje novih proizvodnih zasada vinove loze sadnim materijalom kontrolisanog kvaliteta;- stvaranje baze podataka za formiranje katastra vinove loze;- podizanje konkurentnosti domaćih proizvoda.	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	Ovom mjerom će se subvencionisati kupovina kalemova vinskih i stonih sorti vinove loze kontrolisanog kvaliteta. Mjera podstiče zasnivanje novih i revitalizacija starih proizvodnih vinograda. Bliži kriterijumi i uslovi za ostvarivanje prava na subvenciju kupovine loznih kalemova biće definisani javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo. Ukoliko ukupna visina zahtjeva za plaćanja za subvenciju prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po loznom kalem.	
Korisnici	Podnosilac zahtjeva koji ispunjava kriterijume propisane javnim pozivom.	
Način plaćanja	Na žiro račun podnosioca zahtjeva preko Nacionalnog udruženja vinogradara i vinara Crne Gore nakon dobijanja izvještaja sa terena i na osnovu izvještaja komisije koju formira Ministarstvo. Isplata za jesenju sadnju u n+1 godini.	
Realizacija	Ministarstvo, Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, odgovorno lice, rukovodilac službe, Nacionalno udruženje vinogradara i vinara.	
Procedura realizacije	Podrška se obezbjeđuje na bazi dostavljene dokumentacije i izvještaja komisije. Realizacija sadnje utvrđuje se na terenu i izvještaj dostavlja Ministarstvu.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, sektor za poljoprivredu i ribarstvo, nadležne inspekcije.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška za zasnivanje proizvodnih zasada vinove loze.	350.000,00
	UKUPNO:	350.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:

2.1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede

2.1.3	PODRŠKA PODIZANJU PROIZVODNIH VOĆNIH ZASADA
Razlozi za podršku	<p>Postoje agroekološki uslovi i značajan zemljišni potencijal za zasnivanje komercijalne proizvodnje i uzgoj kontinentalnih i suptropskih voćnih vrsta. Usljed nemogućnosti poljoprivrednih gazdinstava da u dovoljnom obimu samostalno finansiraju visoka investiciona ulaganja, pri tom uzimajući u obzir juvenilni stadijum biljke bez mogućnosti povraćaja sredstava i zarade, koji traje od dvije do šest godina (zavisno od voćne vrste), raspoloživi potencijali nijesu dovoljno iskorišćeni.</p> <p>Stoga se ovim programom obezbjeđuju sredstva za podršku, kojim bi se umanjila investiciona ulaganja proizvođača prilikom zasnivanja proizvodnih voćnih zasada, a koji bi uz redovnu primjenu savremene agrotehnike bili visoko profitabilni sa mogućnošću zadovoljenja „3K“ principa: kontinuitet, kvantitet i kvalitet. Redovan i stabilan prinos visokog kvaliteta, dugoročno će uticati na smanjenje uvoza svježeg voća, kao i na povećanje obima prerade i obogaćivanje asortimana proizvoda visokih faza prerade, čime se postiže povoljna izvozna struktura i viši nivo konkurentnosti.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none">- bolje korišćenje prirodnih resursa zasnivanjem proizvodnih zasada sadnim materijalom kontrolisanog kvaliteta;- smanjenje domaćeg deficita voća i preradjevina od voća;- podizanje konkurentnosti domaćih proizvoda;- pozicioniranje na inostranom tržištu uzgojem deficitarnih voćnih vrsta;- optimalna gustina sklopa novopodignutih zasada omogućava projekciju prinosa po hektaru, neophodnu za kreiranje programa koji će se realizovati na nacionalnom nivou;- formiranje baze podataka – registra proizvođača voća;- podsticanje revitalizacije starih stabala masline preduslov je za nesmetano obavljanje agrotehničkih mjera, kao preduslov za dobijanje ulja boljeg kvaliteta.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za podizanje novih voćnih zasada i za revitalizaciju starih stabala masline.</p> <p>Poljoprivredni proizvođač podnosi Ministarstvu zahtjev za ostvarivanje prava na podršku sa sljedećom dokumentacijom:</p> <ul style="list-style-type: none">- dokaz o kupovini sadnog materijala – fiskalni račun ili virman;- dokaz o zdravstvenoj ispravnosti i sortnoj čistoći sadnog materijala;- izjava o izvršenoj sadnji;- dokument o izvršenoj osnovnoj hemijskoj analizi zemljišta sa preporukom đubrenja za odgovarajuću voćnu vrstu;- dokaz o vlasništvu zemljišta (izvod iz katastra – posjedovni list); ukoliko podnosilac zahtjeva nije vlasnik zemljišta u posjedovnom listu, potrebno je dostaviti odgovarajuća dokumenta, kojim se podnosilac zahtjeva dovodi u vezu sa vlasnikom zemljišta (npr. ugovor o dugoročnom zakupu zemljišta ili uvjerenje o kućnoj zajednici ili izvod iz matične knjige rođenih, vjenčanih). <p>Uslovi za ostvarivanje prava na podršku:</p> <ul style="list-style-type: none">- zemljište na kojem je podignut zasad treba da je uzorano ili sa zatravljenim međurednim razmakom koji mora biti uredno pokošen, a za zasade na nagibu većem od 60% potrebno je izvršiti terasiranje terena;- najmanja površina zasada je 0,5 ha osim za jagodaste voćne vrste 0,3 ha. <p>Uslov za dobijanje subvencija je prijem sadnica minimum 90% od ukupnog broja posađenih sadnica.</p>

	<p>Podrška sredstava utvrđuju se na osnovu broja posadjenih i primljenih sadnica i isplaćuju se po hektaru zasadjene površine. Podržava se zasnivanje zasada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jabučastih i koštičavih voćnih vrsta u iznosu do 1.500 €/ha, uz uslov da je minimalna gustina sadnje 800 sadnica po ha; • jezgrastih voćnih vrsta u iznosu do 2.000 €/ha, uz uslov da je minimalna gustina sadnje 500 sadnica po ha, a za orah da je minimalna gustina sadnje 200 sadnica po ha i da je zasad podignut isključivo od kalemljenih sadnica; • suptropskih voćnih vrsta u iznosu do 1.500 €/ha, uz uslov da je minimalna gustina sadnje 500 sadnica po ha, a za maslinu 300 sadnica po ha; • višegodišnjih jagodastih voćnih vrsta u iznosu do 4.000 €/ha, uz uslov da je minimalna gustina sadnje po ha: 20.000 sadnica brusnice, 13.000 sadnica maline (zavisi od bujnosti sorte), 2.600 sadnica borovnice, ribizle, ogrozda, 2.250 sadnica kupine i aronije; • jagode u iznosu do 3.000 €/ha uz uslov da je minimalna gustina sadnje po ha 40.000 živića; • autohtonih voćnih vrsta i voćnih vrsta sa izuzetnim nutritivnim svojstvima u iznosu do 3.000 €/ha, uz uslov da je minimalna gustina sadnje po ha: 3.300 sadnica šipurka (<i>Rosa canina L.</i>), 1.500 sadnica drijena (<i>Cornus mas L.</i>), 1.200 sadnica godži (<i>Lycium barbarum</i>). <p>Najveća površina za koju podnosilac zahtjeva može da ostvari pravo na podršku sredstva za zasnivanje proizvodnih zasada: jabučastih, koštičavih, jezgrastih i suptropskih voćnih vrsta iznosi 5 ha, a za proizvodne zasade jagodastih voćnih vrsta 2 ha.</p> <p>Rok za dostavljanje zahtjeva je 1. maj za proljećnu sadnju, 30. septembar za sadnju jagoda i 15. decembar za jesenju sadnju.</p> <p>Ukoliko ukupna visina zahtjeva za plaćanja za pojedinu vrstu direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju pojedinična plaćanja po hektaru.</p> <p>Zahtjev za nadoknadu za obavljenju rezidbu, revitalizaciju starih stabala masline, proizvođač podnosi matičnom udruženju maslinara do 31. aprila.</p> <p>Minimum stabala maslina za revitalizaciju je 30, a iznos po stablu do 5€.</p>
Korisnici	Podnosilac zahtjeva koji ispunjava propisane kriterijume i koji nema neizmirene obaveze prema državi.
Način plaćanja	Podnosiocu zahtjeva na žiro račun nakon izvještaja Savjetodavne službe. Isplata za proljećnu sadnju u n+1 godini, a jesenju sadnju u n+ 2 godini.
Realizacija	Ministarstvo, Savjetodavna služba odgovorno lice.
Procedura realizacije	<p>Podrška se obezbjeđuje na bazi zahtjeva sa dokumentacijom i izvještaja Savjetodavne službe.</p> <p>Realizaciju sadnje utvrđuje na terenu Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji i dostavlja Ministarstvu izvještaj.</p> <p>Zahtjev sa nekompletnom dokumentacijom neće se razmatrati.</p> <p>Za revitalizaciju masline: Savjetodavna služba u saradnji sa udruženjem maslinara nakon uvida u dokumentaciju i sagledavanja stanja na terenu, ocjenjuje ispunjenost uslova za dobijanje naknade po osnovu obavljene revitalizacije stabala masline i dostavlja Ministarstvu do 1. juna Izvještaj sa zapisnikom o utvrđivanju stanja na terenu i katastarskim podacima za svakog proizvođača, podnosioca zahtjeva.</p>

Nadzor i kontrola	Ministarstvo, sektor za poljoprivredu i ribarstvo, nadležne inspekcije	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška za zasnivanje proizvodnih voćnih zasada.	270.000,00
	Podrška za revitalizaciju starih stabala masline.	30.000,00
	UKUPNO:	300.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA**2.1.1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede**

2.1.4	PODRŠKA ZA INVESTICIJE U PRERADU NA PORODIČNIM GAZDINSTVIMA	
Razlozi za podršku	<p>Ruralna područja imaju dugu tradiciju u preradi različitih animalnih i biljnih proizvoda na gazdinstvu. Proizvodi, kao što su sir, mesne prerađevine, različita pića, prerađevine od voća (uključujući i masline) i povrća, predstavljaju važan dio ruralne ekonomije i doprinose unapređivanju ekonomskog položaja porodičnih gazdinstava. Postoje raspoloživi potencijali koji mogu obogatiti ponudu lokalnih proizvoda i omogućiti zapošljavanje seoske radne snage, pa i održavanje seoske infrastrukture. Ti proizvodi znače i mogućnost povećavanja dodate vrijednosti poljoprivredne proizvodnje, posebno plasmanom tih proizvoda kroz turizam.</p> <p>Pristup tržištu i zadovoljavanje potreba savremenog potrošača zahtijevaju prilagođavanje obima i kvaliteta, a posebno higijenskih standarda proizvoda, kao i usaglašavanje sa minimalnim nacionalnim standardima u oblasti bezbjednosti hrane i očuvanja životne sredine. Potrebne su investicije koje bi omogućile veću produktivnost rada, razvoj tehnologija i transfer znanja u proizvodnji.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - poboljšanje konkurentnosti porodičnih gazdinstava; - povećanje dodate vrijednosti poljoprivrednih proizvoda povećavanjem efikasnosti u preradi; - uvođenje novih tehnologija i inovacija i otvaranje novih tržišnih mogućnosti; - poboljšanje kvaliteta proizvoda uz ispunjavanje minimalnih nacionalnih standarda iz oblasti bezbjednosti hrane i zaštite životne sredine; - očuvanje proizvodnje tradicionalnih domaćih proizvoda; - obogaćivanje turističke ponude specifičnim proizvodima visokog kvaliteta. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Pravo na podršku imaju porodična poljoprivredna gazdinstva, koja se bave preradom kao dopunskom djelatnošću i grupe proizvođača koji se udruže za preradu određenih poljoprivrednih proizvoda sa porodičnih gazdinstava.</p> <p>Podržavaju se investicije u već postojeću preradu kao i u razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija. Svi projekti moraju u cjelini dokazati ispunjavanje minimalnih nacionalnih standarda iz oblasti bezbjednosti hrane i zaštite životne sredine, koji važe za preradu na poljoprivrednim gazdinstvima.</p> <p>Podržava se: nabavka tehnološke opreme, kao i adaptacija i proširenje postojećih objekata.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 50% vrijednosti investicije. Detaljniji uslovi za podršku biće definisani javnim pozivom.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva sa dopunskim djelatnostima prerade poljoprivrednih proizvoda i organizacije proizvođača, koje ispunjavaju propisane kriterijume, u skladu sa javnim pozivom.	
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun u skladu sa javnim pozivom, a nakon dobijanja izvještaja ovlaštene službe.	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama.	
Procedura realizacije	Na bazi prispjelih zahtjeva u skladu sa javnim pozivom. Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskih izvještaja ovlašćenih službi.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, sektor za ruralni razvoj i nadležne inspekcije	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	UKUPNO:	200.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA

2.1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede

2.1.5	UNAPRJEĐIVANJE KVALITETA PROIZVODA
Razlozi za podsticaj	<p>Kvalitet proizvoda je važan element tržišne uspješnosti i konkurentnosti u poljoprivredi. Veću efikasnost moguće je ostvariti vertikalnim integrisanjem poljoprivredne proizvodnje i prerade u jedinstvene šeme kvaliteta. Na taj način je moguće garantovati i veći nivo sljedljivosti proizvoda, što postaje sve važnije sa stanovišta potrošača.</p> <p>U crnogorskoj poljoprivredi i prerađivačkoj industriji učinjeni su važni koraci u pravcu uspostavljanja savremenih sistema politike kvaliteta, ali su za jačanje konkurentnosti potrebni dalji još intenzivniji koraci. Viši kvalitet moguće je postizati garantovanjem dodatnih elemenata od različitih oblika zaštite geografskog porijekla i geografskih oznaka, pa sve do organskih proizvoda. Ti sistemi su pod posebnom zvaničnom zaštitom i nadzorom. Kvalitetan proizvod treba da je praćen i adekvatnim marketingom. Informacije o visokom kvalitetu proizvoda mogu dodatno privući potrošača.</p> <p>Crna Gora ima znatan potencijal u proizvodnji proizvoda višeg kvaliteta, ali je on za sada još nedovoljno korišćen. Neadekvatna tehnološka opremljenost manjih pogona u kojima se primjenjuju tradicionalne metode proizvodnje hrane otežavaju ispunjavanje zahtjeva iz „higijenskog paketa“ odražavaju se na njihovu konkurentnost. Podrška za unaprjeđivanje proizvodnje (adaptacija objekata, primjena dobre higijenske prakse, dobre proizvođačke prakse) i podsticaji podizanju kvaliteta proizvoda i uspostavljanju šema za postizanje viših standarda, pogotovo uz povezivanje primarne proizvodnje i prerade, mogu u znatnoj mjeri povećati mogućnosti plasmana poljoprivredno prehrambenih proizvoda na domaćem tržištu, naročito preko turizma.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none">- poboljšanje konkurentnosti primarne poljoprivrede i prerade;- unaprjeđivanje kvaliteta proizvoda;- podrška proizvođačima koji se uključuju u šeme kvaliteta (organska proizvodnja, zaštita geografskih oznaka itd.).
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none">- uvođenje i sertifikaciju sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane;- uključivanje poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta. <p>Podrška za uvođenje i sertifikaciju sistema kvaliteta i bezbjednosti hrane odnosi se na troškove uvođenja i sertifikacije šeme kvaliteta i iznosi najviše 40% ukupnih troškova uvođenja i sertifikacije, maksimalno do 4.000 € po projektu.</p> <p>Podrška uključivanju poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta, u iznosu najviše 600 € za šeme kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (oznaka porijekla, geografska oznaka i tradicionalni specijalitet).</p> <p>Minimum kriterijuma za uključivanju u registrovanu šemu kvaliteta – organska primarna proizvodnja, definisan je mjerom ruralnog razvoja: 2.2.2 - organska poljoprivreda.</p> <p>Podrška sertifikovanim organskim proizvođačima, 200 € po zahtjevu.</p>
Korisnici	Registrovani proizvođači hrane. Poljoprivredna gazdinstva koja se uključe u registrovane šeme kvaliteta.
Način	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun, u skladu sa javnim pozivom i nakon dobijanja

plaćanja	izvještaja ovlaštene službe.	
Realizacija	Ministarstvo	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi u skladu sa javnim pozivom. Osnova za obračun i isplatu podrške su izvještaji o sprovedenim aktivnostima i evidencije sertifikacionih tijela.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, pomoćnik ministra za ruralni razvoj i ovlaštene inspekcije i službe	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Učešće u troškovima uvođenja i sertifikacije šema kvaliteta (do 40% ukupne vrijednosti projekta, ne više od 4.000€ po projektu.	30.000,00
	Učešće u troškovima uključivanja proizvođača u registrovane šeme kvaliteta, u iznosu najviše 600 € za šeme kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (oznaka porijekla, geografska oznaka i tradicionalni specijaliteti).	40.000,00
	Podrška sertifikovanim organskim proizvođačima, 200 € po zahtjevu.	5.000,00
	Edukacija proizvođača za uvođenje šema kvaliteta i unapređenje organske proizvodnje.	25.000,00
	UKUPNO:	100.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA

2.1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede

2.1.6	PROMOCIJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA I POLJOPRIVREDE	
Razlozi za podršku	Jedna od karakteristika crnogorske poljoprivrede je da tržištu nudi veoma raznovrsnu paletu proizvoda, ali u malim serijama. Često potrošači nemaju dovoljno informacija o tim proizvodima, posebno turisti koji dolaze u Crnu Goru, kao i potrošači van Crne Gore. S druge strane, usitnjeni proizvođači i prerađivačka industrija nijesu u mogućnosti da samostalno promovišu sopstvene proizvode. Nedostatak ekonomije obima može se nadomjestiti sa podržanom generičkom promocijom, kao i sa promovisanjem odgovarajućih tržišnih aktivnosti za specifične proizvode. Stoga je potrebno i dalje izvoditi ciljnu podršku i intenzivirati rad na promociji i marketingu crnogorskih proizvoda.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none">- jačanje konkurentnosti putem promocije crnogorskih poljoprivrednih proizvoda u zemlji i inostranstvu;- uspostavljanje i jačanje veze između turizma i poljoprivrede;- podizanje svijesti potrošača o kvalitetu proizvoda.	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	Mjera jačanja konkurentnosti poljoprivrede se sprovodi kroz podršku raznim vidovima promotivnih kampanja: <ul style="list-style-type: none">- organizovanje i učešće na lokalnim, regionalnim i međunarodnim sajmovima;- izložbama i drugim manifestacijama;- reklamiranje putem različitih kanala komunikacije. Prednost imaju aktivnosti promocije i informisanja u okviru registrovanih šema kvaliteta koje ukazuju na specifičnosti proizvoda u pogledu njihovog kvaliteta, proizvodne metode ili doprinosa smanjenju štetnih uticaja na životnu sredinu. Podrška se daje u obliku kofinansiranja na bazi predloženog plana i programa aktivnosti.	
Korisnici	Subjekti koji se bave proizvodnjom i preradom poljoprivrednih proizvoda, lokalne zajednice, nevladine organizacije, registrovana udruženja u poljoprivredi.	
Način plaćanja	Po ispostavljenom planu i programu, zahtjevu, izvještaju i fakturi za tekuću godinu.	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa proizvođačima, lokalnim zajednicama, udruženjima i NVO.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika i dostavljenih planova i programa.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, pomoćnik ministra za ruralni razvoj.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Učešće na međunarodnim sajmovima	70.000,00
	Regionalni i lokalni sajmovi izložbe	20.000,00
	Regionalne izložbe stoke Polimlje i smotra konja Žabljak	10.000,00
	Edukativne, informativne i marketinške aktivnosti	40.000,00
	UKUPNO:	140.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:**2.1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede**

2.1.7	PODRŠKA OSNIVANJU KOOPERATIVA I NACIONALNIH UDRUŽENJA	
Razlozi za podršku	<p>Crnogorsku poljoprivredu karakteriše usitnjen posjed i veliki broj malih proizvođača, koji manji dio svojih proizvoda prodaju na organizovanom tržištu, a ostalo ili direktno prodaju ili troše u domaćinstvu.</p> <p>Udruživanje poljoprivrednika treba da bude uspostavljeno u cilju prilagođavanja proizvodnje pojedinih proizvoda udruženja potrebama tržišta radi zajedničkog plasiranja robe, uključujući pripreme za prodaju, centralizaciju prodaje i snabdijevanje velikih potrošača i obezbjeđivanje zajedničkih pravila i informacija o proizvodnji, kvalitetu i potražnji. Time bi se postiglo smanjivanje proizvodnih troškova i povećanje dodate vrijednosti poljoprivrednih proizvoda, a samim tim održivost i konkurentnost poljoprivrednih proizvoda.</p> <p>Zajednički organizovanom proizvodnjom, preradom i prodajom može se znatno bolje iskoristiti proizvodni potencijal i jačati tržišna infrastruktura. Sve to za krajnji rezultat ima podizanje konkurentnosti poljoprivrede i dodatno stimulisanje poljoprivrednih proizvođača za tržišnu proizvodnju.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - formiranje kooperativa i nacionalnih udruženja; - jačanje tržišne infrastrukture za poljoprivredu; - planiranje proizvodnje prema zahtjevima tržišta u pogledu količina i kvaliteta; - ostvarivanje ekonomskih i socijalnih potreba poljoprivrednih proizvođača. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška osnivanju kooperativa i nacionalnih udruženja će se davati za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sektore primarne poljoprivredne proizvodnje; - udruživanje u cilju dorade i prerade poljoprivredno-prehrambenih proizvoda; - organizovanje i razvoj seoskog turizma i domaće radinosti; - udruživanje u cilju sakupljanja, dorade i prerade ljekovitog bilja i šumskih plodova. <p>Podrška se daje na osnovu plana i programa osnivanja kooperativa i nacionalnih udruženja za organizovanje: proizvodnje na poljoprivrednim gazdinstvima, prerade i prodaje poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, snabdijevanja repro-materijalom, energentima, sredstvima za proizvodnju, djelovima za poljoprivrednu mehanizaciju i drugom robom, kao i za promet poljoprivrednim proizvodima.</p>	
Korisnici	Kooperative i nacionalna udruženja.	
Način plaćanja	Po ispostavljenom planu i programu realizacije osnivanja kooperativa i nacionalnih udruženja.	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa donatorskim organizacijama.	
Procedura realizacije	Mjera jačanja konkurentnosti poljoprivrede se sprovodi na bazi izvještaja o realizovanim aktivnostima za formiranje kooperativa i nacionalnih udruženja.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, sektor za poljoprivredu i ribarstvo.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Podrška osnivanju kooperativa zadruga i nacionalnih udruženja	25.000,00

	UKUPNO:	25.000,00
--	----------------	------------------

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA**2.2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima**

2.2.1.	OČUVANJE AUTOHTONIH GENETIČKIH RESURSA U POLJOPRIVREDI	
Razlozi za podršku	<p>Crna Gora, kao rijetko koja država, na relativno maloj površini raspolaže bogatim i raznovrsnim živim svijetom – biodiverzitetom. Izuzetno je bogat i genetički fond biljaka i životinja u poljoprivredi, koji se ogleda u velikom broju sorti i rasa, a naročito autohtonih populacija biljaka i životinja koje se koriste za proizvodnju hrane. Ta činjenica obavezuje državu da se biodiverzitetu u oblasti poljoprivrede pokloni dužna pažnja. U tom pravcu su učinjeni važni koraci: 2007.godine je usvojen Nacionalni program očuvanja genetičkih resursa u poljoprivredi (2009 do 2013), a potom i Akcioni plan za njegovu implementaciju.</p> <p>Tim dokumentima Crna Gora se obavezuje da pitanja očuvanja i održivog korišćenja genetičkih resursa u biljnoj proizvodnji i stočarstvu uskladi sa međunarodnim konvencijama i principima. Implementacija ovih dokumenata zahtijeva i odgovarajuću finansijsku podršku iz budžeta, koja se u formi direktnih plaćanja po ha ili grlu usmjerava za stimulisanje poljoprivrednih gazdinstava da održavaju genetičke resurse.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - očuvanje i održivo korišćenje ugroženih autohtonih i lokalnih vrsta i rasa stoke, te biljnih vrsta koje su ugrožene genetskom erozijom; - doprinos očuvanju ukupnog biodiverziteta; - jačanje svijesti o genetičkim resursima kao nacionalnoj vrijednosti Crne Gore, te doprinos njenoj afirmaciji kao ekološke države. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za držanje stoke i gajenje bilja, u skladu sa Akcionim planom za očuvanje i održivo korišćenje genetičkih resursa u poljoprivredi.</p> <p>Podrška obuhvata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u stočarstvu: držanje buše u govedarstvu; zetske žuje, sore, pivske pramenke i ljabe u ovčarstvu i domaće balkanske koze; - u biljnoj proizvodnji: održavanje postojećih poljskih kolekcija biljnih genetičkih resursa u banci biljnih gena; dugoročno čuvanje kolekcija biljnih genetičkih resursa poljoprivrednih biljnih vrsta koje se čuvaju u sjemenu u banci biljnih gena; regeneracija kolekcija biljnih genetičkih resursa u banci biljnih gena; podrška in vitro čuvanju kolekcija biljnih genetičkih resursa u banci biljnih gena. <p>Podrška ima oblik plaćanja po grlu za držanje stoke, odnosno po ha za gajenje bilja. Podrška iznosi 60 € po uslovnom grlu i 130 € po ha.</p> <p><i>Napomena:</i> navedeni iznos podrške po grlu i ha dodaje se na osnovna plaćanja iz mjera direktne podrške za biljnu i stočarsku proizvodnju (Tržišno-cjenovna politika – Mjere 1.1.1 i 1.1.5).</p> <p>Pored podrške proizvođačima, u okviru ove mjere podržava se i institucionalna podrška realizaciji Akcionog plana za očuvanje biljnih i animalnih genetičkih resursa i program proučavanja resursa gljiva</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja su zaključila ugovore za realizaciju preuzete obaveze. Ovlašćene institucije za genetičke resurse u poljoprivredi.	
Način plaćanja	Poljoprivrednim proizvođačima na žiro račun po ispostavljenoj fakturi i priloženom izvještaju.	
Realizacija	Biotehnički fakultet i Fitosanitarna uprava.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih aplikacija potencijalnih korisnika i podnesenih zahtjeva ovlašćenih organizacija, uz priloženi plan aktivnosti za 2013. godinu.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, sektor poljoprivrede i ribarstva.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €

Genetički resursi u stočarstvu: (nabavka muških priplodnih grla 2.000 €; premije za 100 grla goveda po 70 € - 7.000 €; 1.000 ovaca i 200 grla koza po 8 € - 9.600 €; dodatna premija za gajenje 170 grla zetske žuje 7 € po grlu 1.190 € u skladu sa Akcionim programom	28.000,00
Monitoring, identifikacija, inventarizacija i organizacija <i>ex situ</i> konzervacije, morfološka karakterizacija, izvještaji – kao i rad na edukaciji i jačanju svijesti o potrebi očuvanja genetičkih resursa , izvještaji – 5.000€; Istraživanja - rad na genetičkoj karakterizaciji genetičkih resursa u stočarstvu.	5.000,00
Genetički resursi u biljnoj proizvodnji 130 €/ha.	5.000,00
Proučavanje resursa gljiva. Prikupljanje mikološkog materijala, obrada, čuvanje kolekcija, prezentiranje rezultata i štampanje časopisa i sl.	2.000,00
UKUPNO:	40.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA

2.2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima

2.2.2.	ORGANSKA POLJOPRIVREDA
Razlozi za podsticaj	<p>Proizvodni sistemi u poljoprivredi Crne Gore uglavnom su ekstenzivni i relativno se jednostavno mogu uključiti u program ograničene upotrebe zaštitnih sredstava, mineralnih đubriva i drugih uslova nadstandardnih tehnologija, kakva je, prije svega, organska proizvodnja. To znači da postoji veliki potencijal da se znatan dio poljoprivrede prilagodi proizvodnim tehnologijama koje omogućavaju održivu upotrebu poljoprivrednog zemljišta, a time i dugoročnu zaštitu prirodnih resursa i okoline.</p> <p>Podsticanje tehnologija koje prate ekološke ciljeve može doprinijeti i povećanju obima proizvodnje u okviru šema kvaliteta i time odgovoriti na rastuću domaću i inostranu potražnju za ekološki prihvatljivim proizvodima.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none">- održivo gazdovanje prirodnim resursima;- smanjenje negativnih uticaja poljoprivrede na okolinu;- očuvanje biodiverziteta;- podizanje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda;- doprinos afirmaciji Crne Gore kao ekološke države.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za organsku proizvodnju u bilo kom segmentu poljoprivrede.</p> <p>Proizvođači treba da poštuju pravila koja su utvrđena zakonom za određen proizvodni sistem i budu upisani u registre:</p> <p>Registar primarnih proizvođača hrane biljnog porijekla; Registar proizvođača sjemenskog materijala; Registar proizvođača sadnog materijala; Registar objekata za proizvodnju i promet hrane životinjskog porijekla.</p> <p>Minimalne površine za podršku proizvodnje pojedinih kultura su:</p> <ul style="list-style-type: none">- povrtarska proizvodnja 0,5 ha (proizvodnja u zatvorenom prostoru 0,3 ha);- ratarska proizvodnja 1 ha;- voćarstvo i vinogradarstvo 1 ha (osim za jagodaste voćne vrste 0,5 ha). <p>Na jednom gazdinstvu ne mogu se sabirati različite kulture/vrste, niti površine manje od navedenih površina.</p> <p>U pčelarskoj proizvodnji minimalni kriterijumi su: 20 pčelinjih zajednica i upis u Registar pčelara i pčelinjaka.</p> <p>U stočarskoj proizvodnji minimalni kriterijumi definisani u mjeri direktne podrške stočarskoj proizvodnji (Tržišno – cijenovna politika – Mjera 1.1.1.)</p> <p>Ukoliko ukupna visina zahtjeva za plaćanja za pojedinu vrstu direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju plaćanja po ha i po grlu.</p>
Korisnici	Poljoprivredni proizvođači upisani u Registar proizvođača organske poljoprivrede kod Ministarstva.
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun nakon dobijanja izvještaja kontrolnog tijela o sertifikaciji.
Realizacija	Ministarstvo, Sertifikaciono tijelo "Monteorganica", direktor.
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih prijava potencijalnih korisnika.

Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo. Ovlašćene inspekcije i službe.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	A. Plaćanje u biljnoj proizvodnji: - za ratarske kulture i uzgoj ljekovitog bilja -150 €/ha, - za povrće, višegodišnje zasade i sjemenski i sadni materijal -250 €/ha B. Plaćanje u stočarskoj proizvodnji: - po uslovnom grlu stoke – 50 €, - po jedinki živine – 2 €, - po košnici – 30 €.	100.000,00
	UKUPNO:	100.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA

2.2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima

2.2.3.	ODRŽIVO KORIŠĆENJE PLANINSKIH PAŠNJAKA
Razlozi za podršku	<p>Crna Gora je veoma bogata planinskim pašnjacima, koji se tradicionalno koriste putem ekstenzivnog gajenja stoke (goveda, ovaca i koza) za proizvodnju mlijeka i mesa. Planinski pašnjaci su, uključujući i katune na njima, posebno bogatstvo koje doprinosi očuvanju biodiverziteta (specifična flora i fauna, korišćenje prilagođenih lokalnih rasa), a ima i poseban ekonomski značaj. Taj sistem omogućuje proizvodnju tradicionalnih proizvoda (različite vrste sireva, skorup i druge mlječne proizvode, jagnjeće i druge vrste mesa i dr.) koji imaju važnu ulogu u crnogorskoj nacionalnoj kuhinji. Prema raspoloživim podacima, u Crnoj Gori postoji oko 500 katuna od kojih se i danas znatan broj koristi, ali sa mnogo manjim brojem stoke.</p> <p>Jedan broj seoskih domaćinstava i danas praktikuje ovaj vid držanja stoke, čime se održavaju planinski pašnjaci i smanjuju negativne posljedice koje prate napuštanje pašnjaka. Međutim, postoje brojni još nedovoljno iskorišćeni pašnjački resursi. Očuvanje planinskih pašnjaka i katunskog načina stočarenja veoma je važno i sa stanovišta očuvanja prirodne i kulturne baštine.</p> <p>Direktna podrška po uslovnom grlu stoke koja se izdiže na katune i koristi planinsku pašu može stimulisati poljoprivredna gazdinstva da sačuvaju i dalje razvijaju taj sistem proizvodnje.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none">- očuvanje i racionalno korišćenje prirodnih resursa;- održivo gazdovanje poljoprivrednim zemljištem;- zaštita životne sredine;- očuvanje biodiverziteta;- održavanje prirodne i kulturne baštine;- očuvanje tradicionalnih proizvoda;- obnavljanje pašnjaka putem uklanjanja šikare.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje poljoprivrednim gazdinstvima koja <u>najmanje tri mjeseca</u> u godini drže stoku (svoju i stoku uzetu na mljekarinu) na katunima.</p> <p>Podrška ima oblik plaćanja po uslovnom grlu. Pod jednim uslovnim grlom (UG) podrazumijeva se: krava vo, dvoje junadi, 10 ovaca, 10 koza, konj, a ne uzimaju se u obračun za premiju jarad, jagnjad i telad. Za obračun se uzimaju sve navedene vrste i kategorije preživara i maksimalno dva konja po gazdinstvu. Minimalan broj za podršku je pet uslovnih grla.</p> <p>Preduslov podrške za goveda, i ovce je da su grla obilježena ušnim markicama i njihovo kretanje na katun prijavljeno u skladu sa zakonom.</p> <p>Služba za selekciju stoke dužna je običi najmanje 50% prijavljenih gazdinstava i sačiniti pisani izvještaj o izvršenoj kontroli i dostaviti ga ministarstvu.</p> <p>Napomena: Sredstva se isplaćuju u n+1 godini. Ukoliko je ukupna visina zahtjeva za podršku veća od planiranog iznosa proporcionalno se smanjuje plaćanje po uslovnom grlu.</p> <p>Finansijski plan koji slijedi odnosi se na premije koje se isplaćuju u ovoj godini, na osnovu prava stečenog u skladu sa linijom 2.2.3 Agrobudžeta za 2012. godinu.</p>
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju kriterijume.
Način plaćanja	Direktno na žiro račun poljoprivrednim proizvođačima po ispostavljenoj fakturi, uz izvještaj Službe za selekciju stoke.
Realizacija	Ministarstvo - Služba za selekciju stoke.
Procedura realizacije	<p>April Služba za selekciju stoke distribuira obrasce za prijavu zajedno sa obrascima za odgajivačke premije (Mjere 1.1.1.) i putem medija obavještavaju poljoprivredna gazdinstva da podnesu zahtjev za premiju izdig stoke na katune.</p> <p>1. mart – 30.april: Poljoprivredni proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije Maj – 30.sept.: Služba provjerava stanje na terenu: min. 50% podnesenih zahtjeva, bez obzira na vrstu stoke koja se izdiže na katun.</p> <p>Za goveda Služba provjerava prijavu kretanja preko Elektronske baze podataka.</p> <p>1.–30.oktobar: Izrada izvještaja, formiranje spiskova za premiju i njihovo dostavljanje Ministarstvu.</p>
Nadzor i	Ministarstvo, odgovorno lice, pomoćnik ministra za ruralni razvoj

kontrola	poljoprivredna inspekcija.	
Finansijski plan	Komponenta	Iznos, €
	Premije za izdig stoke na katune 26.000 uslovnih grla x 7,69 €.	200.000,00
	UKUPNO:	200.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA**2.3. Mjere za poboljšanje života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima**

2.3.1.	DIVERZIFIKACIJA EKONOMSKIH AKTIVNOSTI U RURALNIM SREDINAMA	
Razlozi za podršku	<p>Većina ruralnog stanovništva, osim poljoprivrede, ima malo drugih izvora dohotka. U ruralnim područjima razvoj poljoprivrede ima ograničene mogućnosti, pa se zbog toga traži mogućnost alternativnog načina zapošljavanja. Tu poseban značaj može da ima razvoj drugih ekonomskih (nepoljoprivrednih) aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima, kao i razvoj različitih vrsta aktivnosti i servisa koji nijesu tijesno vezani za poljoprivredu. Generalno gledano, postoji znatan potencijal u turizmu ruralnog područja koji je samo djelimično iskorišćen.</p> <p>Podrškom dodatnim mogućnostima zapošljavanja mogu se u nekim sredinama zaustaviti negativni trendovi depopulacije i napuštanje sela. Diverzifikacija aktivnosti na gazdinstvima neophodna je za zapošljavanje i održivi razvoj ruralnih područja, čime se može doprinijeti boljem uravnoteženju regionalnog razvoja u ekonomskom i socijalnom smislu.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - poboljšanje životnih uslova i kvaliteta života u ruralnim područjima; - povećanje dohotka na poljoprivrednim gazdinstvima; - povećavanje zapošljavanja u ruralnim područjima; - zaustavljanje depopulacije; - iskorišćavanje potencijala u turizmu ruralnog područja. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje nosiocima i članovima porodičnih poljoprivrednih gazdinstava u ruralnim sredinama koji pokreću nepoljoprivredne aktivnosti. Podržavaju se investicije koje stvaraju mogućnost otvaranja novih radnih mjesta u nepoljoprivrednom sektoru ili modernizaciju već postojećih nepoljoprivrednih aktivnosti.</p> <p>Detaljniji uslovi za podršku biće definisani javnim pozivom.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 35% vrijednosti investicije. Za poljoprivredna gazdinstva u planinskim područjima ili za mlade poljoprivredne proizvođače i žene podrška može iznasti do 40% vrijednosti investicije, a ako su ispunjena oba uslova do 50%, što će biti bliže definisano javnim pozivom.</p>	
Korisnici	Nosioци ili članovi porodičnih poljoprivrednih gazdinstava.	
Način plaćanja	Proizvođačima na žiro račun u skladu sa javnim pozivom, a nakon dobijanja izvještaja ovlašćene službe.	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama.	
Procedura realizacije	Na bazi prispjelih zahtjeva u skladu sa javnim pozivom. Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskih izvještaja ovlašćenih službi.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, pomoćnik ministra za ruralni razvoj, poljoprivredna inspekcija.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Adaptacija i proširenje objekata na poljoprivrednom gazdinstvu.	30.000,00
	Nabavka potrebne opreme na poljoprivrednom gazdinstvu.	15.000,00
	UKUPNO:	45.000,00

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA**2.3. Mjere za poboljšanje života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima**

2.3.2.	OBNOVA I RAZVOJ SELA I IZGRADNJA INFRASTRUKTURE	
Razlozi za podršku	Loša seoska infrastruktura (obezbijedjenost lokalnim putevima, vodom, u nekim područjima i strujom) karakteristična je za mnoga ruralna područja u Crnoj Gori, posebno u udaljenim planinskim područjima. Takvo stanje negativno utiče na ekonomski i socijalni status ruralnih područja i doprinosi depopulaciji sela. Zaustavljanje ovog trenda i postizanje održivog razvoja ruralnih područja jedan je od važnijih izazova ukupnog razvoja Crne Gore. Obnova i razvoj sela u dijelu infrastrukture nijesu mogući bez značajnije podrške iz budžetskih sredstava.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - poboljšanje životnih uslova i kvaliteta života u ruralnim područjima; - stvaranje uslova za razvoj poljoprivrede i diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima i u seoskim sredinama u cjelini. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	Podrška se daje za poboljšanje ruralne infrastrukture, a posebno za: <ul style="list-style-type: none"> - projekte razvoja elektro mreže u ruralnim područjima, kao i korišćenje solarne energije, - adaptacija i rekonstrukcija postojeće infrastrukture (do pojedinih ili grupa seoskih domaćinstava, pristup katunima). Detaljniji uslovi za podršku za određene komponente ove mjere biće definisani javnim pozivom.	
Korisnici	Sela, grupa sela, lokalne zajednice, poljoprivredna gazdinstva.	
Način plaćanja	Podnosiocima zahtjeva na žiro račun u skladu sa javnim pozivom i/ili nakon dobijanja izvještaja ovlaštene službe.	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa podnosiocima zahtjeva, opštinskim komisijama, stručnim službama.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi prijava potencijalnih korisnika u skladu sa javnim pozivom ili podnetim zahtjevom u zavisnosti od komponente ove mjere.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, pomoćnik ministra za ruralni razvoj.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Projekti razvoja elektro mreže u ruralnim područjima, kao i korišćenje solarne energije.	20.000,00
	Učešće u izgradnji bistijerni, kaptaža, rezervoara, adaptacija postojećih bistijerni kao i nabavka cijevi raznih profila za gore navedene radove.	170.000,00
	Učešće u kofinansiranju tokom nasipanja i pročišćavanja puteva u ruralnim područjima.	200.000,00
	Izrada analize stanja infrastrukture u ruralnim područjima.	25.000,00
	UKUPNO:	415.000,00

Mjere agrarne politike
a) Poljoprivreda
Podrška opštim servisima u poljoprivredi

3. PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI	
3.1.	OBRAZOVANJE, ISTRAŽIVANJE, RAZVOJ I ANALIZE
Razlozi za podršku	<p>Moderan koncept održivog razvoja poljoprivrede i ruralnih područja sve više zahtijeva da bude zasnovan na znanju. To podrazumijeva jačanje obrazovne komponente, istraživanja usmjerenih u rješavanje razvojnih izazova i problema, kao i izradu brojnih analiza koje su osnova za definisanje i implementaciju agrarne politike i ocjenu njenih efekata. Reforme i prilagođavanje Zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU još više nameće potrebu snažne institucionalne podrške koju nije moguće obezbijediti bez jačanja kadrova i istraživačko-razvojne funkcije.</p> <p>Stanje u Crnoj Gori iskazuje deficite u naučno-razvojnom sektoru, koji u znatno većoj mjeri treba da podržava razvoj poljoprivrede i izvođenje politike kompatibilne sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom, pogotovo na području ruralnog razvoja. Poseban je deficit u oblasti ekonomskih analiza i uspostavljanja efikasnog monitoringa za sprovođenje agrarne politike. Zato treba nastaviti i jačati podršku obrazovanja deficitarnih kadrova u poljoprivredi, kao i podršku za ciljna istraživanja i razvojne projekte. Posebno će mjesto imati izrada ekonomskih analiza u poljoprivredi, kao i naučno-razvojna podrška sprovođenju Strategije.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - razvoj poljoprivrede zasnovan na znanju; - jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede; - brže sprovođenje reformi i pridruživanja EU; - jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se usmjerava u:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poboljšanje uslova školovanja u postojećim srednjim poljoprivrednim školama i poljoprivrednom fakultetu i stipendiranju deficitarnih kadrova u zemlji i inostranstvu i podrška radu regionalnih kancelarija, kao što je Agro biznis info centar – Žabljak; - jačanje naučnoistraživačkog i razvojnog rada sa direktnom primjenom u poljoprivredi za potrebe implementacije odredbi Strategije proizvodnje hrane i približavanja EU, Nacionalnog programa ruralnog razvoja i Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju; - izradu ekonomskih analiza za potrebe agrarne politike (planiranje mjera i ocjena efekata njihove primjene). <p>Za poboljšanje uslova školovanja podrška se daje na osnovu aplikacije škola, koja mora sadržati opis i argumentaciju projekata. Podržavaju se investicije u zgrade, opremu i mehanizaciju potrebnu za izvođenje praktične nastave vezane za poljoprivredu i ruralni razvoj. Podržava se godišnje stipendiranje određenog broja učenika srednjih škola u poljoprivredi, kao i studenata Biotehničkog, Prirodno-matematičkog, Šumarskog i Veterinarskog fakulteta, kao i određenog broja studenata Ekonomskog, Pravnog i Fakulteta za menadžment koji ostvaruju visok prosjek i natprosječne rezultate u učenju, Promoviše se poljoprivreda među školskom populacijom, organizovanjem posjeta učenika savremenim gazdinstvima i manifestacijama iz ove oblasti.</p> <p>Podrška naučno-istraživačkom radu daje se za projekte u okviru tema koje zahtijeva Ministarstvo poljoprivrede. Prijave istraživačkih projekata moraju sadržati program kojim se dokazuje da će istraživanja imati efekte na razvoj ili na ubrzanje procesa integracije u EU. Projekte mogu kandidovati timovi domaćih i/ili inostranih stručnjaka. Podržava se školovanje određenog broja postdiplomaca i doktoranata iz relevantnih oblasti koje su značajne za Ministarstvo. Ministarstvo može učestvovati u kofinansiranju projekata sa drugim organima državne uprave.</p> <p>Izrada ekonomskih analiza u poljoprivredi, evaluacija projekata i mjera agrarne politike, izrada godišnjih izvještaja, sprovodi se na zahtjev Ministarstva. U okviru ove mjere mogu se finansirati li sufinansirati i druge mjere i aktivnosti Ministarstva (povremene komisije, ekspertize, stipendiranje socijalno ugroženih đaka i studenata ili onih koji žive u izrazito nerazvijenim ruralnim sredinama, a školuju se u oblasti poljoprivrede i sl.).</p>

Korisnici	Obrazovne i naučnoistraživačke ustanove i organizacije, regionalne kancelarije, ekspertske timovi ili pojedinci, studenti deficitarnih zanimanja.	
Način plaćanja	Na bazi zahtjeva, po ispostavljenoj fakturi za ugovoreni i obavljeni posao i izvještaj.	
Realizacija	Ministarstvo, u saradnji sa Univerzitetom CG, Ministarstvom prosvjete , regionalnim kancelarijama u poljoprivredi, drugim institucijama i angažovanim ekspertima	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika i na bazi rješenja Ministarstva. Selekcija projekata vrši se na osnovu objektivnih kriterijuma.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Poboljšanje uslova srednjeg i visokog obrazovanja stipendiranje deficitarnih kadrova u zemlji i inostranstvu, rad regionalnih kancelarija i popularizacija poljoprivrede u školama.	25.000,00
	Jačanje naučnoistraživačkog i razvojnog rada sa direktnom primjenom u poljoprivred.	20.000,00
	Sekvencioniranje genoma autohtonih sorti vinove loze, projekat Ministarstva i Ministarstva nauke.	10.000,00
	Ekonomske analize za potrebe agrarne politike.	35.000,00
	Izrada zakona i podzakonskih propisa.	15.000,00
	Agrarni marketinški informacioni sistem (AMIS).	10.000,00
	Angažovanje eksperata.	20.000,00
	Priprema projektne dokumentacije za investicione projekte u poljoprivredi.	50.000,00
	UKUPNO:	185.000,00

3. PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.2.	PROGRAM UNAPRJEĐIVANJA STOČARSTVA	
Razlozi za podršku	<p>Stočarstvo predstavlja dominantnu granu ukupne poljoprivrede Crne Gore i njime se bavi najveći broj seoskih gazdinstava. U zavisnosti od vrste stoke, različit je stepen unaprjeđivanja genetskog potencijala i poboljšanja rasne strukture. Sve izoštrenija konkurencija zahtijeva visoku proizvodnju po jedinici, odnosno priplodnom grlu, što se ne može ostvariti bez sistematičnog rada na dosljednom sprovođenju odgajivačko-selekcijских programa za pojedine vrste i rase stoke.</p> <p>U sprovođenju mjera unapređivanja stočarstva Crna Gora uvodi međunarodne principe, posebno pravila i procedure Međunarodne komisije za kontrolu produktivnosti stoke (ICAR). Uspješno sprovođenje programa unaprjeđivanja, pored funkcionisanja stručne službe za stočarstvo, zahtijeva i obezbjeđivanje kvalitetnog sjemena za vještačko osjemenjivanje krava i korišćenje kvalitetnih priplodnjaka tamo gdje se vještačko osjemenjivanje ne primjenjuje. Imajući u vidu karakteristike crnogorskog stočarstva (veličinu populacija, razvijenost pojedinih sektora, dosadašnji rad na unaprjeđivanju i sl.), to nije moguće obezbijediti bez podrške iz budžetskih sredstava.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - poboljšanje konkurentnosti stočarske proizvodnje unapređivanjem genetskog potencijala priplodne stoke, - uvođenje i primjena međunarodnih standarda u programima unaprjeđivanja stoke. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>a) Podržava se nabavka sjemena za vještačko osjemenjivanje (VO) krava, uz ispunjavanje potrebnih uslova u pogledu kvaliteta, koji se definišu u raspisanom tenderu.</p> <p>b) U udaljenijim seoskim područjima, gdje nije moguće organizovati sprovođenje vještačkog osjemenjivanja podržava se korišćenje kvalitetnih bikova za prirodni pripust, uz uslov da su odabrani i licencirani u skladu sa zakonom.</p> <p>Nabavka sjemena za vještačko osjemenjivanje podržava se u cjelosti, a licencirani priplodnjaci 120 € po grlu. Ukoliko broj odabranih i licenciranih priplodnjaka bude veći od planom predviđenih sredstava, iznos po priplodnjaku se proporcionalno smanjuje. Predmet podrške može biti i korišćenje u rasplodu priplodnjaka drugih stočnih vrsta (pastuvi, priplodni ovnovi i jarčevi, nerastovi). Programom je predviđena obuka poljoprivrednih proizvođača radi unapređenja znanja u ovoj oblasti.</p> <p><u>Napomena:</u> komponenta b finansijskog plana, koji slijedi (licencirani priplodnjaci), odnosi se na premije koje će se isplatiti po osnovu prava stečenog u 2010. godini,</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva uključena u realizaciju odgajivačko-selekcijских programa u stočarstvu.	
Način plaćanja	Isplata po komponentama: a) isplata odabranom dobavljaču sjemena u skladu sa sklopljenim ugovorom; b) gotovinske uplate preko banaka poljoprivrednim proizvođačima po spiskovima Službe za selekciju stoke; i c) po ispostavljenom predračunu organizatora izložbe.	
Realizacija	Biotehnički fakultet – Služba za selekciju stoke.	
Procedura realizacije	Godišnji program rada Službe za selekciju stoke.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, savjetnici u ministarstvu, poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	a) Sjeme za vještačko osjemenjivanje krava (60.000 doza)	60.000,00
	b) Licencirani priplodnjaci - premije za licencirane bikove 443 grla x 120 € = 53.160 € - premije za licencirane pastuve 360 grla x 120 € = 43.200 €	96.360,00
	UKUPNO:	156.360,00
<i>Napomena:</i> Ukoliko se nakon raspisanog tendera za nabavku sjemena utroši manji iznos od planiranog, preostali dio će se utrošiti na dodatno opremanje veterinarskih ambulanti koje izvode		

vještačko osjemenjivanje krava, u skladu sa naknadno utvrđenom procedurom i definisanim potrebama i prioritetima.

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.3.	PROGRAM STRUČNIH I SAVJETODAVNIH POSLOVA U STOČARSTVU	
Razlozi za podršku	<p>Crna Gora je u 2000. godini otpočela program unaprjeđivanja govedarstva na novim osnovama i u tu svrhu osnovana je Služba za selekciju stoke, kao jedinica u sastavu Biotehničkog instituta (sada fakulteta). I pored evidentnih rezultata koji su ostvareni na unaprjeđivanju kvaliteta priplodnih grla u govedarstvu posljednjih godina, još uvijek je veoma nizak populacijski prosjek proizvodnje mlijeka i mesa. Međutim, prinos mlijeka po kravi na najboljim poljoprivrednim gazdinstvima, koja su uključena u redovnu kontrolu produktivnosti, ne zaostaje za zemljama sa razvijenim govedarstvom, ali je u pitanju veoma mali dio ukupne populacije.</p> <p>Stoga je potrebno nastaviti i intenzivirati rad na unaprjeđivanju goveda uključivanjem većeg broja grla u zvaničnu kontrolu, zatim intenzivirati rad na unaprjeđivanju genetskog potencijala ovaca i koza, i drugih vrsta stoke.</p> <p>Istovremeno, Služba za selekciju stoke obavlja i sve veći obim savjetodavnih poslova u stočarskoj proizvodnji. Moderan koncept razvoja pred Službu za selekciju stoke postavlja sve više zahtjeva u smislu pružanja različitih vrsta usluga poljoprivrednim proizvođačima. Jedan od ozbiljnih izazova u narednom periodu za Službu za selekciju stoke jeste osposobljavanje i obuka poljoprivrednih proizvođača za podnošenje zahtjeva za direktnu podršku i za ispunjavanje brojnih EU standarda koji su vezani za očuvanje životne sredine i bezbjednost hrane, zaštitu i dobrobit životinja (cross-compliance). Takođe, važno će mjesto u aktivnostima Službe za selekciju stoke imati pomoć i podrška poljoprivrednim proizvođačima i proizvođačkim organizacijama u pripremi i kandidovanju projekata za IPARD podršku.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - poboljšanje konkurentnosti stočarske proizvodnje unaprjeđivanjem genetskog potencijala priplodne stoke; - jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede; - uvođenje i implementacija međunarodnih standarda u programe unaprjeđivanja stoke; - jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>U okviru Biotehničkog fakulteta podržava se rad Službe za selekciju stoke u realizaciji odgajivačko-seleksijskih programa u stočarstvu i pružanju brojnih usluga poljoprivrednim proizvođačima.</p> <p>Uslov za podršku je godišnji program rada, sa detaljno razrađenim programom stručnih i savjetodavnih poslova u stočarstvu, dinamikom njihove realizacije, finansijskim aspektima i očekivanim efektima. Za verifikaciju rezultata služi detaljni godišnji izvještaj.</p>	
Korisnici	Služba za selekciju stoke.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za rad Službe za selekciju stoke, sa izvještajem o sprovedenim aktivnostima.	
Realizacija	Rukovodilac Službe za selekciju stoke.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjeg programa rada Službe za selekciju stoke.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Program poslova selekcije i savjetodavnih usluga u stočarstvu (prema Programu rada Službe za selekciju stoke za 2013. godinu).	322.000,00
	UKUPNO:	322.000,00

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.4.	PROGRAM SAVJETODAVNIH POSLOVA U BILJNOJ PROIZVODNJI	
Razlozi za podršku	Crna Gora je uspostavila koncept savjetodavne službe tako da savjetodavne poslove u biljnoj proizvodnji sprovodi Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji koja ima nezamjenljivu ulogu u unapređivanju poljoprivrede i uvođenju tehnoloških inovacija. Moderan koncept razvoja pred Savjetodavnu službu u biljnoj proizvodnji postavlja sve više zahtjeva u smislu pružanja različitih vrsta servisa poljoprivrednim proizvođačima. Savjeti u samoj proizvodnji su samo jedan, a nikako jedini zadatak. Jedan od ozbiljnih izazova u narednom periodu za osposobljavanje i obuka poljoprivrednih proizvođača za podnošenje zahtjeva za direktnu podršku i za ispunjavanje brojnih EU standarda koji su vezani za očuvanje životne sredine i bezbjednost hrane, zaštitu i dobrobit životinja (cross-compliance). Takođe, važno će mjesto u aktivnostima Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji imati pomoć i podrška poljoprivrednim proizvođačima i proizvođačkim organizacijama u pripremi i kandidovanju projekata za IPARD podršku.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - podizanje konkurentnosti poljoprivrede putem modernizacije i uvođenja tehnoloških inovacija; - jačanje institucionalne podrške razvoju poljoprivrede: - podrška sprovođenju reformi i pridruživanja EU; - podizanje stručnog nivoa proizvođača; - jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	U okviru ove mjere finansijski se podržavaju savjetodavne aktivnosti koje pruža Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji. Neophodan uslov za podršku je godišnji program rada, sa detaljno razrađenim obimom mjera, dinamikom njihove realizacije, finansijskim okvirom i očekivanim efektima. Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izvještaja, koji se podnosi Ministarstvu. Služba treba da pruža široku lepezu servisa poljoprivrednim proizvođačima, uključujući i osposobljavanje za korišćenje podrške u skladu sa EU regulativom. Za dalje jačanje Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji neophodno je formiranje regionalnog centra u Pljevljima.	
Korisnici	Biotehnički fakultet - Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za rad Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji sa tekućim izvještajem.	
Realizacija	Rukovodilac savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjeg programa rada Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	1. Program poslova savjetodavnih usluga u biljnoj proizvodnji (prema Programu rada Službe za 2012.)	334.000,00
	UKUPNO:	334.000,00

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI

3.5.	PROGRAM MJERA KONTROLE KVALITETA PROIZVODA	
Razlozi za podršku	Crnogorska poljoprivreda, iako malog obima, tržištu nudi veoma široku paletu proizvoda. Zahtjevi potrošača su sve veći, a implementacija zakonskih propisa nalaže da svi proizvodi koji se stavljaju u promet treba da budu pod odgovarajućim vidovima nadzora i kontrole kvaliteta. Dodatne zahtjeve postavlja harmonizacija sa EU propisima. Crna Gora je u dosadašnjem periodu podržavala jačanje institucija za kontrolu kvaliteta, prvenstveno kroz formiranje i opremanje novih i jačanje postojećih laboratorija, zatim kroz razne vidove obuke i stručnog osposobljavanja. Budući da je proces usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa propisima EU veoma zahtjevan, potrebno je nastaviti i dinamizirati podršku uspostavljanju i funkcionisanju laboratorija za kontrolu kvaliteta u skladu sa zakonom.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - obezbjeđivanje stabilne ponude bezbjedne hrane, prihvatljive u pogledu kvaliteta i cijena; - jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede; - brže sprovođenje reformi i pridruživanja EU, - jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi, - jačanje konkurentnosti proizvođača hrane. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Mjera kontrole kvaliteta proizvoda se odnosi na podršku redovnoj kontroli i unaprjeđivanju kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, prvenstveno kroz opremanje i funkcionisanje laboratorija za kontrolu kvaliteta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laboratorije za mljekarstvo; - laboratorije za ispitivanje kvaliteta jakih alkoholnih pića i vina; - laboratorije za analizu kvaliteta maslinovog ulja; i - laboratorije za kontrolu zemljišta. <p>Uslov za podršku je godišnji program rada laboratorija, sa detaljno razrađenim obimom mjera, dinamikom njihove realizacije, finansijskim aspektima i očekivanim efektima. Za verifikaciju rezultata služi detaljni godišnji izvještaj.</p> <p>Porodične vinarije kapaciteta do 10.000 litara vina, koje su upisane u Registar proizvođača vina, mogu da ostvare pravo na subvenciju troškova laboratorijske analize.</p>	
Korisnici	Biotehnički fakultet: laboratorija za mljekarstvo i laboratorija za ispitivanje kvaliteta jakih alkoholnih pića.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za rad laboratorije za mljekarstvo sa izvještajem odnosno uz odobrenje za dodatno opremanje laboratorije za alkoholna pića. Nakon laboratorijske analize uzoraka zemljišta i uzoraka vina, referentna institucija dostavlja proizvođačima rezultate analize a Ministarstvu i Izvještaj o izvršenoj analizi sa fakturom.	
Realizacija	Biotehnički fakultet.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjeg programa rada laboratorije za mljekarstvo, kojeg odobrava Ministarstvo i zahtjeva laboratorije za alkoholna pića i maslinarstvo sa obrazloženjem.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	1. Laboratorija za mljekarstvo (učešće u finansiranju operativnih troškova).	70.000,00
	2. Laboratorija za ispitivanje kvaliteta vina i jakih alkoholnih pića (učešće u finansiranju).	25.000,00
	3. Laboratorija za ispitivanje kvaliteta maslinovog ulja (učešće u finansiranju).	10.000,00
	4. Učešće u troškovima laboratorijske analize uzoraka zemljišta do 25€/uzorku, u zavisnosti od ispitivanih parametara (600 uzoraka godišnje) .	10.000,00
	Rad sertifikacionog tijela „Monteorganica“	62.000,00

UKUPNO:**177.000,00**

Mjere agrarne politike
a) Poljoprivreda
Socijalni transferi seoskom stanovništvu

4. SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU	
4.1.	PROGRAM STARAČKIH NAKNADA
Razlozi za podršku	<p>U Crnoj Gori u ruralnim sredinama su brojna domaćinstva na selu čiji članovi su se bavili poljoprivredom kao glavnim i jednim zanimanjem, ali zbog specifičnosti socijalne politike nijesu bili u mogućnosti da ostvare pravo na penziju. Takođe, u određenom procentu ta domaćinstava se i dalje bave poljoprivredom i na taj način održavaju u životu brojna udaljena sela kojima prijete depopulacija, ili čak potpuno napuštanje.</p> <p>Ministarstvo posebnim vidom jednokratne podrške i drugim vidovima pomoći, podržava nosioce poljoprivrednih gazdinstava.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - podizanje kvaliteta života na selu i stvaranje povoljnijih uslova za život. - pomoć najugroženijim seoskim i staračkim domaćinstvima u vidu interventne i jednokratne pomoći
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Staračka naknada obezbjeđuje se za jednog supružnika, ukoliko živi na selu i bavi se poljoprivredom, a nema nikakva druga primanja.</p> <p>Pravo na jednokratnu pomoć imaju najugroženija seoska domaćinstva u vidu jednokratne i interventne pomoći na osnovu zahtjeva koji podržava lokalna samouprava ili centri za socijalni rad ili ministarstvo rada i socijalnog staranja.</p>
Korisnici	Muškarci koji su navršili 65 godina života, žene koje su navršile 60 godina života, koji nemaju nikakva druga primanja i koji se bave poljoprivredom.
Način plaćanja	Gotovinske mjesečne uplate vrše se preko poslovnih banaka direktno na žiro račune korisnika naknade ili jednokratne pomoći i putem pošte.
Realizacija	Januar-decembar 2013.godine.
Procedura realizacije	<p>a) Potrebna dokumentacija za ostvarivanje prava na staračku naknadu: zahtjev, dokaz o vlasništvu poljoprivrednog zemljišta koji glasi na jednog od supružnika, dokaz o mjestu prebivališta, izvod iz matične knjige rođenih, izvod iz matične knjige vjenčanih, izvod iz matične knjige umrlih (ukoliko supružnik nije živ), dokaz da je podnosilac zahtjeva slobodnog bračnog stanja (za one koji nijesu stupali u bračnu zajednicu), sudski ovjerena izjava podnosioca zahtjeva da nema nikakva novčana primanja u zemlji ili inostranstvu. Izuzetak je tuđa njega i pomoć, koja ne predstavlja smetnju.</p> <p>b) Dokumentaciju podnosilac zahtjeva predaje nadležnoj službi za poljoprivredu u lokalnoj samoupravi, koja vrši provjeru dokumentacije, kao i provjeru primanja po osnovu penzije, boračko-invalidske zaštite i materijalnog obezbjeđenja porodice za oba supružnika, o čemu sačinjava zapisnik koji uz dokumentaciju dostavlja Ministarstvu;</p> <p>c) odgovorno lice u Ministarstvu razmatra prispjelu dokumentaciju u periodu januar-septembar 2013. godine i donosi rješenja koja važe od septembra 2013. godine, u kontinuitetu provjerava ispunjenost uslova u komunikaciji sa područnim jedinicama Fonda PIO, Fonda za zdravstveno osiguranje i Centra za socijalni rad, kao i sa nadležnim službama lokalne samouprave. U slučaju da se utvrde nepravilnosti, korisniku se ukida pravo na naknadu i pokreće se postupak za povraćaj primljenih</p>

	<p>novčanih sredstava. Sticanjem prava na neko drugo primanje, gubi se pravo na staračku naknadu.</p> <p>Odgovorno lice u Ministarstvu kvartalno šalje spisak nadležnom službeniku Službe za poljoprivredu pri lokalnoj samoupravi koji vrši provjere da li je neko od korisnika ostvario pravo na neko drugo primanje i da li je u međuvremenu nastupila smrt.</p> <p>Nekompletna dokumentacija se vraća nadležnom službeniku lokalne samouprave radi kompletiranja i dodatnih provjera.</p> <p>Realizacija jednokratne i interventne pomoći socijalno najugroženijim staračkim i domaćinstvima u seoskim područjima realizuje se na bazi zahtjeva koji podržava organ lokalne samouprave, centri za socijalni rad i/ili Ministarstvo rada i socijalnog staranja.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	<p>Sredstva za isplatu staračkih naknada, troškovi distribucije i za druge socijalne transfere u poljoprivredi i interventnu pomoć za seoska i staračka domaćinstva.</p> <p>(prosječan broj korisnika 2012.g. 5362 - 2.573.760,00 + distribucija (Pošti 2% Od ukupnog iznosa - kako je predviđeno Ugovorom) 51.475,00 = 2.625.235,52</p> <p>Ostali transveri pojedincima.</p>	2.720.000,00
	UKUPNO:	2.720.000,00

Mjere agrarne politike
a) Poljoprivreda
Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa

5. TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA IMPLEMENTACIJI PROGRAMA	
Razlozi za podršku	<p>Dinamičan proces reformi koji se odvija u crnogorskoj poljoprivredi, uključujući ispunjavanje već preuzetih brojnih međunarodnih obaveza, sprovođenje agrarne politike pored institucionalne, zahtijevaju i znatnu finansijsku podršku. Osnivanje institucija, uvođenje novina u svakodnevnu praksu, što je uslov za implementaciju niza mjera agrarne politike, nameće potrebu dodatnog ospobljavanja ljudskih resursa, prvenstveno kroz upoznavanje prakse i iskustava članica EU. Brojni su zadaci u oblasti harmonizacije zakonodavstva sa <i>Acquis communautaire</i> EU, a posebno u kvalitetnoj primjeni nove zakonske regulative. Brojni međunarodni projekti nameću dodatne finansijske obaveze Ministarstvu. Međunarodni integracioni procesi i sprovođenje reformi traže saradnju sa najširim krugom korisnika: asocijacije poljoprivrednika i drugih vidova organizovanja, socijalni partneri i dr. Takođe, za uspjeh reformskih aktivnosti veoma je važna pravovremena i kvalitetna medijska prezentacija. Time se doprinosi podizanju demokratskih standarda, posebno u ruralnim sredinama. Stoga je potrebno u godišnjem agrobudžetu planirati sredstva za navedene namjene.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede; - brže i efikasnije sprovođenje reformi i pridruživanja EU; - uvođenje i primjena međunarodnih standarda, jačanje međunarodne saradnje i afirmacija Crne Gore i njenih potencijala; - jačanje kadrovskih potencijala i uslova za njihov rad; - brža primjena novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi; - podizanje svijesti o značaju poljoprivrede i njenog razvoja u skladu sa statusom kandidata za članstvo; - redovno i kvalitetno informisanje javnosti o mjerama agrarne politike i stepenu napretka u procesu EU integracija; - izrada tehničke dokumentacije za prioritetne investicione i kapitalne projekte od interesa za Ministarstvo; - jačanje direktnog prisustva Crne Gore kroz angažovanje jednog eksperta u okviru stalne diplomatske misije Crne Gore u Briselu.
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Mjera tehničke i administrativne podrške implementaciji programa sa višestrukom namjenom usmjerena je u podršku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprovođenju obaveza u EU integracijama: Prije svega, formiranje timova za pregovore sa Evropskom komisijom, sticanjem statusa zemlje kandidata za članstvo, praćenjem obaveza koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kao i za dodatne troškove harmonizacije zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i dr., - učlanjivanju Crne Gore u međunarodne organizacije koje su od značaja za razvoj poljoprivrede; - realizaciji međunarodnih projekata koji se realizuju u sektoru poljoprivrede, - aktivnosti savjetodavnih tijela u skladu sa zakonima (Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o genetički modifikovanim organizmima i sl.); - izrada tehničke dokumentacije za prioritetne investicione i kapitalne projekte od interesa za Ministarstvo; - jačanju administrativnih i institucionalnih kapaciteta kroz dodatnu obuku kadra, podršku kreativnih kadrova i modernizaciju postojeće i nabavku nove opreme, - odnosu sa javnošću u sprovođenju agrarne politike i predstavljanju procesa pristupanja EU. <p>Realizacija projekta u saradnji sa Svjetskom Bankom-MIDAS u godini (uspostavljanje Jedinice za ruralni razvoj, IPARD agencije, registri i baze podataka u poljoprivredi, podrška sistematizaciji Ministarstva, upravljanje projektom) podrazumijeva povećano</p>

	<p>kofinansiranje obaveza koje proizilaze iz ugovora o kreditu i grantu sa Svjetskom bankom.</p> <p>Takođe, određene obaveze proizilaze i iz potrebe da se sticanjem statusa kandidata za članstvo, jača direktna saradnja i kontakt sa Evropskom komisijom u smislu finansiranja lica koje bi u diplomatskoj Misiji Crne Gore u Briselu bilo zaduženo za vezu između Evropske komisije i Vlade Crne Gore za oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, bezbjednost hrane i ribarstvo. Finansiranje cjelokupnih godišnjih troškova (plata, stanovanje, itd.) po zaključku Vlade pada na teret Ministarstva.</p>	
Korisnici	Stručno savjetodavna tijela Ministarstva, radne grupe i komisije, eksperti i grupe eksperata, kreativni kadrovi, konsultantske firme, elektronski i štampani mediji, predstavnik u diplomatskoj misiji Crne Gore u Briselu.	
Način plaćanja	Na bazi ovjerenog zahtjeva, fakture, dostavljenog izvještaja, specifikacije opreme, tehničke dokumentacije, završenog uspješnog tendera ili javnog oglasa.	
Realizacija	Ministarstvo.	
Procedura realizacije	Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa se sprovodi na bazi odluka i rješenja Ministarstva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja.	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	EU integracije: sprovođenje SSP, troškove harmonizacije zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, troškovi formiranja i rada pregovaračkog tima za pregovore sa EU, aktivnosti vezane za pripremu i održavanje godišnjeg pododbora sa Evropskom komisijom	40.000,00
	Rad i aktivnosti savjetodavnih tijela u skladu sa zakonima, funkcionisanje Nadzornog odbora MIDAS projekta koji realizuje Ministarstvo, a finansira Svjetska banka i sl.	20.000,00
	Usluge prevođenja.	20.000,00
	Informatička podrška.	15.000,00
	Jačanje administrativnih i institucionalnih kapaciteta:, podrška kreativnim kadrovima, zapošljavanje pripravnika u skadu sa Zakonom i u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore, podrška institucionalnoj izgradnji za potrebe sprovođenja V IPA komponente, IPARD.	140.000,00
	Odnos sa javnošću: sprovođenje agrarne politike i predstavljanje procesa pristupanja EU na domaćim i međunarodnim skupovima, u elektronskim i štampanim medijima i sl.	25.000,00
	Ostali operativni troškovi (dodatno tehničko opremanje ministarstva (kancelarije, IT oprema, namještaj i sl.).	40.000,00
	Troškovi štampanja.	20.000,00
	Finansiranje izrade tehničke dokumentacije.	27.000,00
	Finansiranje lica u diplomatskoj misiji Crne Gore u Briselu zadužene za oblast poljoprivrede i ruralnog razvoja.	50.000,00

	UKUPNO:	397.000,00
--	----------------	-------------------

Mjere agrarne politike
b) Ribarstvo
Podrška razvoju sektora morskog ribarstva i marikulture

B-1: PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I MARIKULTURE	
B.1.1. Unaprjeđivanje ribarske flote i sektora marikulture	
Razlozi za podršku	<p>Crna Gora prepoznaje ribarstvo kao oblast od posebnog značaja za ekonomski razvoj zahvaljujući bogatstvu raspoloživih resursa. Na ribolovnom moru Crne Gore ribolovni plovni objekti koji izlovljavaju demerzalne vrste su stari, nedostaje im snaga i kapacitet da svoju aktivnost obavljaju u lošim vremenskim uslovima kao i na većim dubinama gdje postoje značajne količine kvalitetne demerzalne ribe. Profesionalni ribari imaju ograničen broj ribolovnih dana na moru, smanjen prihod od izlovljene ribe kao i pojačanu aktivnost u dijelu teritorijalnog mora gdje su manje dubine. Na ovaj način Crna Gora ne uspijeva da izlovi raspoložive riblje resurse tako da opremanje, rekonstrukcija, adaptiranje i modernizacija ribolovnih plovnih objekata predstavlja ulaganje od značaja.</p> <p>Značajni pelagični resursi u moru Crne Gore koriste se u minimalnom kapacitetu. Razlog tome je nedovoljan broj plovila koji bi se bavili ovom aktivnošću. Kako bi se iskoristila mogućnost izlova pelagičnih resursa neophodno je ojačati / povećati ribolovnu flotu, nabavkom novih ili rekonstrukcijom postojećih ribolovnih plovnih objekata, čime bi se značajno smanjio uvoz sardele i inćuna.</p> <p>Mali privredni ribolov, koji se obavlja tradicionalnim alatima u području Bokotorskog zaliva i duž cijele obale je od velikog značaja, jer se ovim vidom ribolova izlovljava najkvalitetnija riba. Imajući u vidu da je ovaj tip ribolova jako nerazvijen i ograničen po pitanju bezbjednosti hrane (skladištenje, čuvanje, pakovanje ribe i ostalih morskih organizama), neophodno je ojačati Udruženja ribara u ovom dijelu kako bi njihovi proizvodi mogli nesmetano da se plasiraju na tržište.</p> <p>U Crnoj Gori postoje odlični uslovi za uzgoj školjki i planirano je dalje povećanje uzgajanih količina. Na taj način stvoriće se uslovi za pokrivanje domaće potražnje za ovim proizvodom kao i mogućnost izvoza. Zbog izuzetno velikih šteta koje na uzgajalištima uzrokuju orade (<i>Sparus aurata</i>) neophodno je da se nađe adekvatno i trajno rješenje za zaštitu postojećih uzgajališta. Institut za biologiju mora je pripremio eksperimentalni projekat čiji je osnovni cilj da zaštiti uzgajališta dagnji i kamenica od predatora uvođenjem novih tehničkih rješenja na uzgajalištima.</p> <p>Kako bi se školjke plasirale na tržište potrebno je ispuniti zdravstveno higijenske zahtjeve koji, između ostalog, podrazumijevaju i proces prečišćavanja u Centru za prečišćavanje. Udruženje uzgajivača školjki je izgradilo dio Centra za prečišćavanje i potrebna su dodatna sredstva za kompletiranje ovog objekta.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - modernizacija profesionalne ribarske flote za ulov demerzalnih vrsta; - povećanje profesionalne ribarske flote za ulov pelagičnih vrsta; - poboljšanje standarda bezbjednosti hrane u malom privrednom ribolovu; - poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora marikulture; - poboljšanje kvaliteta i zdravstvene ispravnosti proizvoda marikulture
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podrška unaprjeđivanju profesionalne ribarske flote za ulov demerzalnih vrsta, odnosi se na kofinansiranje opremanja, rekonstrukcije i adaptacije ribolovnih plovnih objekata. Maksimalno učešće javnih sredstava iznosi do 50 % od ukupne investicije, maksimalno do 10.000 €.</p> <p>Podrška unaprjeđivanju profesionalne ribarske flote za ulov pelagičnih vrsta, odnosi se na kofinansiranje opremanja, rekonstrukcije ili nabavke novih ribolovnih plovnih objekata. Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 50 % od ukupne investicije, maksimalno do 10.000 €.</p> <p>Podrška poboljšanju standarda bezbjednosti hrane u malom privrednom ribolovu odnosi se na kofinansiranje udruženja za nabavku opreme za skladištenje, čuvanje, pakovanje ribe i ostalih morskih organizama. Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 80 % od ukupne investicije, maksimalno do 5.000 €.</p>

	<p>Podrška IBM-u realizaciji eksperimentalnog projekta: Zaštita uzgajališta mušulja (<i>Mytilus galloprovincialis</i>, L.) i kamenica (<i>Ostrea edulis</i>) od predatora – orade (<i>Sparus aurata</i>) realizovaće se učešćem budžetskih sredstava maksimalno do 10.000 €.</p> <p>Podrška Udruženju marikulturista za završetak radova na Centru za prečišćavanje i otpremu školjki biće sa maksimalnim učešćem budžetskih sredstava u iznosi do 50% od ukupne investicije, a maksimalno 10.000 €.</p>	
Korisnici	Profesionalni ribari, udruženja profesionalnih ribara, Udruženje marikulturista, Institut za biologiju mora – Kotor.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj dokumentaciji o investiciji sa izvještajem Komisije za ribarstvo Ministarstva.	
Realizacija	Ministarstvo, odgovorna lica: pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo, savjetnik za ribarstvo. Institut za biologiju mora: direktor, rukovodilac laboratorije za razvojna istraživanja i marikulturu.	
Procedura realizacije	<p>Uslovi za korišćenje sredstava za unaprjeđivanje profesionalne ribarske flote biće definisani javnim konkursom.</p> <p>Uslovi za korišćenje sredstava za poboljšanje standarda bezbjednosti hrane u malom privrednom ribolovu su dokaz o realizaciji investicije i terenskog izvještaja Komisije za ribarstvo Ministarstva.</p> <p>Podrška Institutu za biologiju mora se obezbjeđuje na bazi izvještaja o sprovedenim aktivnostima, dostavljenoj pro - fakturi za nabavku opreme, kao i preporuka o zaštiti uzgajališta.</p> <p>Uslov za korišćenje sredstava za poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora marikulture je da predsjednik Udruženja marikulturista dostavi zahtjev Ministarstvu sa fakturom o nabavljenoj opremi i preduzetim radovima na kompletiranju Centra za prečišćavanje i otpremu školjki, kao i rješenje o trajnoj lokaciji za Centar.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, odgovorna lica: pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo, savjetnik za ribarstvo.</p> <p>Kontrola: Uprava za inspekcijske poslove.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Unaprjeđivanje ribarske flote za demerzalni ribolov - podrška unaprjeđivanju profesionalne ribarske flote odnosi se na kofinansiranje opremanja, rekonstrukcije i adaptacije ribolovnih plovnih objekata.	50.000,00
	Unaprjeđivanje ribarske flote za pelagični ribolov - podrška unaprjeđivanju profesionalne ribarske flote odnosi se na kofinansiranje opremanja, rekonstrukcije ili nabavke novih ribolovnih plovnih objekata dužih od 12 m.	40.000,00
	Podrška poboljšanju standarda bezbjednosti hrane u malom privrednom ribolovu - podrška poboljšanju standarda bezbjednosti hrane u malom privrednom ribolovu odnosi se na kofinansiranje udruženja profesionalnih ribara malog privrednog ribolova u troškovima nabavke opreme za skladištenje, čuvanje i pakovanje ribe i ostalih morskih organizama.	10.000,00
	Razvoj marikulture - učešće u troškovima kompletiranja Centru za prečišćavanje i otpremu školjki	10.000,00
	Unapređenje sektora marikulture - učešće u realizaciji eksperimentalnog projekata zaštite uzgajališta mušulja (<i>Mytilus galloprovincialis</i> , L.) i kamenica (<i>Ostrea edulis</i>) od predatora – orade (<i>Sparus aurata</i>).	10.000,00
	UKUPNO:	120.000,00

B-1: PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I MARIKULTURE
B.1.2. Održivo upravljanje i očuvanje resursa ribe i drugih morskih organizama

Razlozi za podršku	<p>Iskorišćavanje ribljih resursa treba da se vrši u skladu sa održivim ekonomskim, ekološkim i socijalnim razvojem što se ostvaruje, između ostalog, pravilnim i racionalnim obavljanjem ribolova i primjenom principa predostrožnosti u sprovođenju mjera zaštite i očuvanja živih resursa mora uz održavanje biološkog diverziteta. Istraživanja u ribarstvu su potrebna za popunjavanje nedostataka u razumijevanju ribarstva, postizanje ciljeva odgovornog upravljanja i za indentifikovanje novih mogućnosti za ribolov. Institut za biologiju mora iz Kotora kao nadležna naučna ustanova za poslove morskog ribarstva ima ključnu ulogu u istraživanju i procjeni ribljeg fonda, praćenju stanja i procjeni održivog korišćenja ribe i drugih morskih organizama, monitoring dinamike populacija ekonomski važnih vrsta riba, monitoring kvaliteta vode i biomonitoring vode za uzgajališta kao i pružanje stručne pomoći za izradu strateških dokumenta i propisa. Ovo zahtijeva jačanje Instituta za biologiju mora i njegovih kapaciteta za suštinsko ulaganje sredstva u proces planiranja u ribarstvu.</p> <p>U cilju smanjenja ilegalnih ribolovnih aktivnosti uspješnog implementiranja svih mjera kontrole i nadzora, a u skladu sa Zakonom o morskome ribarstvu i marikulturi (Službeni list CG, broj 56/09) predviđeno je jačanje kontrole ribolovnih aktivnosti na moru, odnosno uvođenje Satelitskog sistema praćenja ribolovnih plovih objekata i uspostavljanje Ribarskog monitoring centra, (u daljem tekstu: RMC).</p> <p>Takođe, u skladu sa članom 6 Pravilnika o načinu korišćenja, održavanja, zaštite, označavanja, kao i dužine obale, nazivu i mjestu ribarske poste neophodno je izvršiti obilježavanje svih ribarskih posta.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - pouzdana procjena raspoloživih resursa ribe i drugih morskih organizama (demersalne i pelagične vrste, školjke) sa kapacitetom za utvrđivanje kvote za izlov; - zdravstveno bezbjedne zone ribolovnog mora za uzgoj proizvoda marikulture, - smanjenje broja ilegalnih ribolovnih aktivnosti na moru; - održavanje i unapređivanje Ribarskog informacionog sistema i Sistema za satelitsko praćenje plovila.
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se rad Instituta za biologiju mora, nadležne naučne ustanove za poslove morskog ribarstva i marikulture, koji obavlja godišnje monitoringe demersalnih, pelagičnih resursa, resursa školjki kao i monitoring i biomonitoring kvaliteta morske vode za marikulturu.</p> <p>Ministarstvo, u cilju dugoročnog održavanja informacionih sistema, će nastaviti sa angažovanjem eksperta za informacione tehnologije radi održavanja i unapređenja funkcionalnosti sistema u okviru RMC. Takođe, u cilju implementiranja svih mjera kontrole ribolovnih aktivnosti obaviće i obilježavanje ribarskih posta.</p>
Korisnici	Institut za biologiju mora, eksperta za informacione tehnologije
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem Komisije za ribarstvo Ministarstva.
Realizacija	<p>Ministarstvo, odgovorna lica: pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo, savjetnik za ribarstvo.</p> <p>Institut za biologiju mora: direktor, rukovodilac laboratorije za razvojna istraživanja i marikulturu.</p>
Procedura realizacije	<p>Podrška Institutu za biologiju mora se obezbjeđuje na bazi detaljnih mjesečnih izvještaja o preduzetim aktivnostima i postignutom napretku.</p> <p>Podrška za angažovanje eksperta za informacione tehnologije kao i obilježavanja posta se obezbjeđuje u skladu sa pravilima javnih nabavki.</p>
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorna lica: pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo, savjetnik za ribarstvo

Kontrola: Uprava za inspeksijske poslove.		
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Procjena demerzalnih resursa	10.850,00
	- program uzimanja uzoraka, - laboratorijski materijal; - troškovi goriva za terenski rad; - troškovi dnevnica za istraživače (120 dana), - obrada podataka, - priprema izvještaja uključujući dodatne interne i eksterne revizije.	1.300,00 4.000,00 750,00 1.800,00 2.000,00 1.000,00
	Procjena pelagičnih resursa	5.810,00
	- program uzimanja uzoraka, - laboratorijski materijal; - troškovi goriva za terenski rad, - troškovi dnevnica za istraživače (72 dana); - obrada podataka; - priprema izvještaja uključujući dodatne interne i eksterne revizije.	810,00 1.550,00 370,00 1.080,00 1.000,00 1.000,00
	Monitoring i biomonitoring kvaliteta vode za marikulturu	11.800,00
	- program uzimanja uzoraka, - laboratorijski materijal; - troškovi goriva za terenski rad, - troškovi dnevnica za istraživače (120 dana); - obrada podataka; - priprema izvještaja uključujući dodatne interne i eksterne revizije.	2.500,00 2.500,00 500,00 2.800,00 2.000,00 1.500,00
	Procjena resursa školjki u Bokotorskom zalivu	2.540,00
	- program uzimanja uzoraka; - laboratorijski materijal; - troškovi goriva za terenski rad; - troškovi dnevnica za istraživače (6 dana); - priprema izvještaja uključujući dodatne interne i eksterne revizije.	500,00 850,00 100,00 90,00 1.000,00
	Održavanje i unapređivanje Ribarskog informacionog sistema i Sistema za satelitsko praćenje plovila.	15.220,00
	- angažovanje eksperta za informacione tehnologija; - prenos podataka za potrebe satelitskog sistema praćenja plovila.	5.220,00 10.000,00
	Nabavka i ugradnja materijala za obilježavanje posta.	7.000,00
	UKUPNO:	53.220,00

Mjere agrarne politike
b) Ribarstvo
Podrška razvoju sektora slatkovodnog ribarstva

B-2: PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA SLATKOVODNOG RIBARSTVA		
Razlozi za podršku	Slatkovodne ribolovne vode u Crnoj Gori svojim kapacitetima - čistom i kiseonikom bogatom vodom predstavljaju veliki potencijal za uzgoj ribe, posebno pastrmke, i razvoj sportsko ribolovnog turizma. Istraživanja ribolovnih voda i izrada ribolovnih osnova predstavlja osnov za održivo gazdovanje ribljim fondom i planiranje poribljavanja sa kvalitetnom mlađi odgovarajućeg rječnog sliva.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - pouzdana procjena raspoloživih ribljih resursa u slatkovodnim ribolovnim vodama, urađene ribolovne osnove, - razvoj sportsko ribolovnog turizma; - jačanje aktivnosti sportsko ribolovnih klubova u zaštiti ribolovnih voda i ribljih resursa. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se rad Prirodno matematičkog fakulteta – Odsjek za biologiju u izradi ribolovne osnove.</p> <p>Podrška sportsko ribolovnim klubovima se obezbjeđuje za nabavku riblje mlađi za poribljavanje kao i kratkoročna pomoć za unaprjeđivanje čuvanja i zaštite ribolovnih voda i organizovanje sportsko ribolovnih manifestacija.</p>	
Korisnici	Prirodno-matematički fakultet, sportsko ribolovni klubovi.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem.	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa sportsko ribolovnim klubovima, Prirodno matematički fakultet – Odsjek za biologiju.	
Procedura realizacije	<p>Podrška Prirodno-matematičkom fakultetu se obezbjeđuje na bazi urađene ribolovne osnove.</p> <p>Podrška sportsko ribolovnim klubovima se obezbjeđuje na osnovu dostavljenih izvještaja i zapisnika inspektora o obavljenom poribljavanju i na osnovu plana čuvanja i zaštite ribolovnih voda.</p>	
Nadzor i kontrola	<p>Ministarstvo, odgovorna lica: pomoćnik ministra za poljoprivredu i ribarstvo, savjetnik za ribarstvo.</p> <p>Kontrola: Uprava za inspekcijske poslove.</p>	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Ribolovna osnova rijeke Tare.	8.000,00
	Učešće u poribljavanju ribolovnih voda.	25.000,00
	Unaprjeđivanje zaštite ribolovnih voda.	7.000,00
	UKUPNO:	40.000,00

Mjere agrarne politike
a) Poljoprivreda
Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede Crne Gore (MIDAS)

6. INSTITUCIONALNI RAZVOJ I JAČANJE POLJOPRIVREDE CRNE GORE (MIDAS)	
Razlozi za podsticaj	<p>Vlada Crne Gore i Ministarstvo kao nosioci realizacije projekta, zaključili su projektni aranžman sa Svjetskom bankom pod nazivom "Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede Crne Gore" (MIDAS projekat) koji za cilj ima da crnogorsku poljoprivredu i njene institucije pripremi za buduće članstvo u Evropskoj uniji. Ukupna vrijednost projekta je 17,1 mil €. Projekat se realizuje u vremenskom periodu 2009 do 2014. godina.</p> <p>Takođe, MIDAS projektom će biti ojačane strukture Ministarstva kako logistički (rekonstrukcija i adaptacija prostora za rad, nabavka opreme, automobila, itd.), tako i obezbjeđivanjem ekspertske podrške, podrške kod pisanja programa, pripreme strukture i dokumentacije za IPARD akreditaciju, organizovanjem radionica, studijskih posjeta, i ostalih vidova podrške kojim će se osposobljavati kadar iz Ministarstva za rješavanju kompleksnih zadataka iz oblasti EU integracija i programa ruralnog razvoja.</p> <p>Pomaganje crnogorskih institucija u kreiranju modernog sistema kontrole bezbjednosti hrane je jedan od razloga postojanja MIDAS projekta.</p>
Ciljevi	<p>Poboljšati pružanje vladine pomoći za održivi poljoprivredni i ruralni razvoj na način koji je usklađen sa pretpriputnim zahtjevima EU.</p> <p>Pomoći osnivanje i stavljanje u funkciju institucija / djelova DIS-a (Decentralizovanog implementacionog sistema) za V komponentu IPA-e, koje su u nadležnosti Ministarstva (Upravljačko tijelo i IPARD agencija).</p> <p>Pripremiti institucije sistema i korisnike (poljoprivredne proizvođače i kompanije koje djeluju u oblasti poljoprivrede) za bolje povlačenje sredstava, dostizanje standarda i druge izazove koji nas očekuju kroz IPARD program.</p> <p>Popisati sva poljoprivredna gazdinstva.</p> <p>Uspostaviti elemente Integrisanog administrativnog i sistema kontrole (IACS).</p> <p>Ojačati i osavremeniti ključne komponente sistema bezbjednosti hrane u skladu sa zahtjevima EU.</p> <p>Ispuniti globalni cilj zaštite životne sredine, tj. uključivanje održivog korišćenja zemljišta i upravljanja prirodnim resursima, programiranja i podrške investicijama u Ministarstvu.</p>
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Komponente i aktivnosti kroz koje se pruža podrška korisnicima MIDAS projekta su ranije određeni i definisani Ugovorom o zajmu i Ugovorom o grantu, potpisanim sa Svjetskom bankom 2009. godine.</p>
Korisnici	<p>Ministarstva, Veterinarska i Fitosanitarna uprava, Savjetodavne službe – Biotehnički fakultet, Institut za biologiju mora - Kotor, Specijalistička veterinarska laboratorija – Podgorica; zavod za statistiku – MONSTAT, poljoprivredna gazdinstva i privredna društva kao korisnici grantova.</p>
Način plaćanja	<p>Na bazi specifikacije opreme, radova ili tehničke pomoći, vrši se odobravanje svake nabavke ili angažovanja. Plaćanje se vrši sa specijalnih računa za ovu namjenu (posebno za IBRD i GEF dio projekta) a sredstva se prebacuju direktno na račun dobavljača, pružaoca usluga ili korisnika grantova.</p>
Realizacija	<p>Ministarstvo u saradnji sa Svjetskom bankom i uz pomoć kancelarije MIDAS projekta.</p>

<p>Procedura realizacije</p>	<p>Projekat implementira Ministarstva i nadzire ga kroz funkciju Koordinatora projekta, pomoćnika ministra za sektor za plaćanje. Upravljanje projektom vrši kancelarija MIDAS projekta, angažovana za potrebe Projekta, dok su aktivnosti nabavke i finansija povjerene Kancelariji za tehničku podršku projektima Svjetske banke u Crnoj Gori (TSU), koja posluje u okviru Ministarstva finansija.</p> <p>Projekat ima Nadzorni odbor čiji je predsjednik Ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja.</p> <p>Detaljan opis procedura realizacije je dat u Operativnom priručniku MIDAS projekta, kao i o Ugovoru o kreditu IBRD i u Ugovoru o grantu (GEF).</p>																																																																		
<p>Nadzor i kontrola</p>	<p>Ministarstvo, u čije ime nadzor nad projektom vrši Koordinator projekta, tj. pomoćnik ministra za sektor za plaćanje.</p> <p>Sve aktivnosti se implementiraju uz monitoring i izvještavanje kancelarije MIDAS projekta.</p> <p>Tim Svjetske banke koji prati MIDAS projekat dolazi minimum dva puta godišnje u nadzorne misije i pisanim putem izvještava o utvrđenom stanju tokom tih misija.</p> <p>Na godišnjem nivou se angažuje Revizorsko tijelo koje izvršava reviziju projekta, posebno za IBRD i posebno za GEF dio implementiranih sredstava projekta.</p> <p>Detaljan opis nadzora i kontrole MIDAS projekta je definisan u operativnom priručniku Projekta.</p>																																																																		
<p>Finansijski plan</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="363 891 935 954">Finansijski plan trošenja sredstava za 2013. godinu – MIDAS projekat</th> <th colspan="2"></th> <th data-bbox="935 891 1466 954">Iznos (€)</th> </tr> <tr> <th data-bbox="363 954 935 1016">Komponente</th> <th data-bbox="935 954 1098 1016">GEF</th> <th data-bbox="1098 954 1284 1016">IBRD</th> <th data-bbox="1284 954 1466 1016">UKUPNO</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="363 1016 935 1079">a) Savjetodavne službe</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1079 935 1178">Studijske posjete za savjetodavne službe (oblast ruralnog razvoja, agro ekologije, itd.).</td> <td data-bbox="935 1079 1098 1178">20.000,00</td> <td data-bbox="1098 1079 1284 1178">20.000,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1178 935 1276">Obuka poljoprivrednika, konferencije i seminari.</td> <td data-bbox="935 1178 1098 1276">20.000,00</td> <td data-bbox="1098 1178 1284 1276">20.000,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1276 935 1339">Svega a.)</td> <td data-bbox="935 1276 1098 1339">40.000,00</td> <td data-bbox="1098 1276 1284 1339">40.000,00</td> <td data-bbox="1284 1276 1466 1339">80.000,00</td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1339 935 1402">b) Sektor za ruralni razvoj</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1402 935 1464">Studijski obilasci i radionice.</td> <td data-bbox="935 1402 1098 1464">25.000,00</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1464 935 1527">Info kampanja za grantove.</td> <td></td> <td data-bbox="1098 1464 1284 1527">15.000,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1527 935 1590">Računarska i kancelarijska oprema.</td> <td data-bbox="935 1527 1098 1590">10.000,00</td> <td data-bbox="1098 1527 1284 1590">20.000,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1590 935 1688">Izrada Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja 2014 do 2020 godine.</td> <td data-bbox="935 1590 1098 1688">70.000,00</td> <td data-bbox="1098 1590 1284 1688">80.000,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1688 935 1751">Svega b.)</td> <td data-bbox="935 1688 1098 1751">105.000,00</td> <td data-bbox="1098 1688 1284 1751">115.000,00</td> <td data-bbox="1284 1688 1466 1751">220.000,00</td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1751 935 1850">c) Sektor za plaćanje (IPARD agencija)</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1850 935 1912">Ekspert za obuku tehničkih tijela.</td> <td></td> <td data-bbox="1098 1850 1284 1912">30.000,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 1912 935 2011">Ekspert za pripremu dokumentacije za akreditaciju IPARD agencije.</td> <td></td> <td data-bbox="1098 1912 1284 2011">50.000,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="363 2011 935 2060">Studijska putovanja, radionice.</td> <td></td> <td data-bbox="1098 2011 1284 2060">30.000,00</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Finansijski plan trošenja sredstava za 2013. godinu – MIDAS projekat			Iznos (€)	Komponente	GEF	IBRD	UKUPNO	a) Savjetodavne službe				Studijske posjete za savjetodavne službe (oblast ruralnog razvoja, agro ekologije, itd.).	20.000,00	20.000,00		Obuka poljoprivrednika, konferencije i seminari.	20.000,00	20.000,00		Svega a.)	40.000,00	40.000,00	80.000,00	b) Sektor za ruralni razvoj				Studijski obilasci i radionice.	25.000,00			Info kampanja za grantove.		15.000,00		Računarska i kancelarijska oprema.	10.000,00	20.000,00		Izrada Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja 2014 do 2020 godine.	70.000,00	80.000,00		Svega b.)	105.000,00	115.000,00	220.000,00	c) Sektor za plaćanje (IPARD agencija)				Ekspert za obuku tehničkih tijela.		30.000,00		Ekspert za pripremu dokumentacije za akreditaciju IPARD agencije.		50.000,00		Studijska putovanja, radionice.		30.000,00	
Finansijski plan trošenja sredstava za 2013. godinu – MIDAS projekat			Iznos (€)																																																																
Komponente	GEF	IBRD	UKUPNO																																																																
a) Savjetodavne službe																																																																			
Studijske posjete za savjetodavne službe (oblast ruralnog razvoja, agro ekologije, itd.).	20.000,00	20.000,00																																																																	
Obuka poljoprivrednika, konferencije i seminari.	20.000,00	20.000,00																																																																	
Svega a.)	40.000,00	40.000,00	80.000,00																																																																
b) Sektor za ruralni razvoj																																																																			
Studijski obilasci i radionice.	25.000,00																																																																		
Info kampanja za grantove.		15.000,00																																																																	
Računarska i kancelarijska oprema.	10.000,00	20.000,00																																																																	
Izrada Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja 2014 do 2020 godine.	70.000,00	80.000,00																																																																	
Svega b.)	105.000,00	115.000,00	220.000,00																																																																
c) Sektor za plaćanje (IPARD agencija)																																																																			
Ekspert za obuku tehničkih tijela.		30.000,00																																																																	
Ekspert za pripremu dokumentacije za akreditaciju IPARD agencije.		50.000,00																																																																	
Studijska putovanja, radionice.		30.000,00																																																																	

Rekonstrukcija / adaptacija zgrade za IPARD agenciju.		1.000.000,00	
Nabavka opreme za funkcionisanje IPARD agencije (kancelarijski namještaj i It oprema).		100.000,00	
Oprema i programi za osnivanje i funkcionisanje Jedinstvenog registra poljoprivrednih gazdinstava.		200.000,00	
Svega c)		1.410.000,00	1.410.000,00
d) Upravljanje sistemom bezbjednosti hrane			
Arhitekta - Instituta za biologiju mora - Kotor (nadzor i zaključenje ugovora).		4.000,00	
Nabavka laboratorijske opreme za Institut za biologiju mora – Kotor.		55.000,00	
Nabavka laboratorijske opreme za Specijalističku veterinarsku laboratoriju – Podgorica.		150.000,00	
Arhitektonska kompanija za projektovanje, rad na dobijanju dozvole, tendersku proceduru i nadzor radova na izgradnji Punkta za kontrolu veterinarskih i fitosanitarnih proizvoda u Baru (Granično inspekcijsko mjesto (GIM) Luka Bar).		30.000,00	
Izgradnja objekta (Granično inspekcijsko mjesto (GIM)) Luka Bar.		300.000,00	
Nabavka opreme za Granično inspekcijsko mjesto (GIM) Luka Bar.		50.000,00	
Experti za kategorizaciju objekata za preradu hrane.		30.000,00	
Svega d.)		619.000,00	619.000,00
e) Menadžment projektom			
Menadžer projekta.	24.000,00		
Specijalista za monitoring i evaluaciju.	16.000,00		
Specijalista za zaštitne mjere.		12.000,00	
Jedinice za tehničku pomoć (TSU).		35.000,00	
Revizija.		10.000,00	
Usluge prevođenja.		10.000,00	
Trening i obuka.	4.000,00	14.000,00	
Zakup kancelarija, oprema i terenski rad.		15.000,00	

Svega e.)	44.000,00	96.000,00	140.000,00
UKUPNO (a-e):	189.000,00	2.280.000,00	2.469.000,00

Mjere agrarne politike
c) Program fitosanitarnih mjera / Program obaveznih mjera
zdravstvene zaštite životinja i stvaranja savremenog sistema bezbjednosti

7. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
PROGRAM FITOSANITARNIH MJERA		
Razlozi za podsticaj	Fitosanitarna oblast je važan dio ukupnog sistema bezbjednosti hrane. U fitosanitarnoj oblasti donijet je niz zakona koji regulišu ovu oblast: Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja, Zakon o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja, Zakon o sadnom materijalu, Zakon o sredstvima za ishranu bilja, Zakon o sredstvima za zaštitu bilja, Zakon o zaštiti biljnih sorti, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o genetički modifikovanim organizmima, Zakon o ratifikaciji međunarodne konvencije o zaštiti bilja i Zakon o potvrđivanju međunarodnog ugovora o biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - uspostavljanje i funkcionisanje sistema bezbjedne proizvodnje hrane posebno hrane biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje; - monitoring rezidua sredstava za zaštitu, nitrata, sredstava za ishranu bilja, monitoring zemljišta kao objekta za proizvodnju hrane biljnog porijekla; - utvrđivanje statusa štetnih organizama, sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihova eradikacija; - proizvodnja zdravstveno ispravnog i kvalitetnog sjemenskog i sadnog materijala - očuvanje biljnih genetskih resursa. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	Programa fitosanitarnih mjera u 2013 godini, koji sadrži detaljan pregled mjera sa potrebnim iznosom finansijskih sredstava za njihovu implementaciju. Program sadrži mjere iz oblasti: bezbjednosti hrane, sredstava za zaštitu bilja i sredstava za ishranu bilja, zdravstvene zaštite bilja; sjemena i sadnog materijala, biljnih genetičkih resursa; tehnička i administrativna podrška implementaciji programa i IPA programa. Takođe, program predviđa i sredstva za sprovođenje hitnih fitosanitarnih mjera koje se ne mogu unaprijed predvidjeti.	
Korisnici	Službe ovlašćene za sprovođenje mjera, laboratorije, držaoci bilja.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za obavljeni posao, dijelom avansno; po izvještaju;	
Realizacija	Fitosanitarna uprava, odgovorno lice Zorka Prljević.	
Procedura realizacije	Fitosanitarna mjera se sprovodi na osnovu Programa fitosanitarne mjera za 2013. godinu, u skladu sa Budžetom za 2013. godinu (funkcionalna klasifikacija 411012621). Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izveštaja koji se podnosi Ministarstvu	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo	
Finansijski Plan	Komponente:	
	1.Program zdravstvene zaštite bilja	102.335,00
	1.1 Posebni nadzori nad štetnim organizmima	65.495,70
	1.1.1 Posebni nadzor Globodera pallida i Globodera rostochiensis (krompirove cistolike nematode)	7.265,70
	1.1.2 Posebni nadzor Bursaphelenchus xylophilus	5.265,00
	1.1.3 Posebni nadzor Meloidogyne chitwoodi Golden et all. (all population) i Meloidogyne fallax Karssen	2.457,00
1.1.4 Posebni nadzor Pepino mosaic virus	2.720,00	

1.1.5 Posebni nadzor Potato spindle tuber viroid	4.788,00
1.1.6 Posebni nadzor Synchytrium endobioticum (Potato Wart Disease)	2.500,00
1.1.7 Posebni nadzor Phytophthora ramorum	3.500,00
1.1.8 Posebni nadzor Gibberella circinata	2.500,00
1.1.9 Posebni nadzor Ralstonia solanacearum i Clavibacter michigenensis subsp. sepedonicus	13.500,00
1.1.10 Posebni nadzor Cacoecimorpha pronubana i Epichoristodes acerbella (smotavci karanfila)	2.500,00
1.1.11 Posebni nadzor Quadraspidiotus perniciosus	2.000,00
1.1.12 Posebni nadzor Diabrotica virgifera	2.500,00
1.1.13 Posebni nadzor Dryocosmus kuriphilus	2.000,00
1.1.14 Posebni nadzor Rhynchophorus ferrugineus	1.500,00
1.1.15 Posebni nadzor Anoplophora chinensis	2.000,00
1.1.16 Posebni nadzor Bemisia tabaci	4.500,00
1.1.17 Posebni nadzor Epirix	2.000,00
1.1.18 Posebni nadzor Erwinia amylovora	2.000,00
1.2 Stalni nadzori nad štetnim organizmima	24.000,00
1.2.1 Stalni nadzor Bactrocera oleae (muva masline)	5.000,00
1.2.2 Stalni nadzor Ceratitis capitata (voćna muva)	4.000,00
1.2.3 Stalni nadzor cikade vinove loze prenosioci fitoplazmi	4.000,00
1.2.4 Stalni nadzor u cilju spriječavanja najezde biljnih štetočina	3.000,00
1.2.5 Stalni nadzor <i>Tuta absoluta</i>	1.500,00
1.2.6 Stalni nadzor invazivnih vrste insekata u plastenicima	3.000,00
1.2.7 Stalni nadzor korovske biljke Ambrosia artemisifolia L. (spp)	2.500,00
1.2.8 Laboratorijske analize zdravstvenog stanja različitih biljnih vrsta	1.000,00
1.3 Hitne fitosanitarne mjere i naknada šteta	12.839,30
2. Program praćenja sredstava za zaštitu i ishranu bilja i bezbjednost hrane	50.015,00 €
2.1 Monitoring rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla	10.000,00
2.2 Monitoring nitrata u hrani biljnog porijekla	1.500,00

2.3 Monitoring zemljišta kao objekta za proizvodnju hrane biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje	8.050,00
2.4 Program zaštite voća i povrća sa monitoringom rezidua pesticida	5.590,00
2.5 Program zaštite povrtarskih kultura u zaštićenom prostoru sa monitoringom rezidua pesticida	6.989,00
2.6 Program edukacije lica odgovornih za promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja	5.000,00
2.7 Izrada stručne osnove za načela dobre poljoprivredne prakse za sredstva za zaštitu bilja;	2.400,00
2.8 Izrada stručne osnove za načela dobre poljoprivredne prakse za sredstva za ishranu bilja	2.400,00
2.9 Hitne mjere u oblasti bezbjednosti hrane biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje	8.086,00
3. Program kontrolnih ispitivanja sjemenske proizvodnje i biljni genetički resursi	33.650,00
3.1 Sjemska proizvodnja krompira: Procijenjeno je da će se proizvodnja sjemenskog krompira odvijati na površini od 100 ha, za sprovođenje stručne kontrole na ovim površinama neophodna su sredstva u iznosu od 29.000,00 €, od čega je 70% učešće Fitosanitarne uprave, a 30% učešće proizvođača.	20.300,00
3.2 Sjemska proizvodnja žita: Procijenjeno je da će se proizvodnja sjemenskih žita odvijati na površini od 70 ha, za sprovođenje stručne kontrole na ovim površinama neophodna su sredstva u iznosu od 5.500,00 €, od čega je 70% učešće Fitosanitarne uprave, a 30% učešće proizvođača.	3.850,00
3.3 Program biljnih genetičkih resursa.	5.500,00
3.4 Mjere u oblasti GMO.	4.000,00
4. Tehnička i administrativna podrška implementaciji projekta IPA 2010	4.000,00
Ukupno:	190.000,00

8. PROGRAM OBAVEZNIH MJERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA I STVARANJA SAVREMENOG SISTEMA BEZBJEDNOSTI HRANE

Razlozi za podršku	Crna Gora ulaže znatna sredstva u bezbjednost hrane i harmonizaciju pravnih i institucionalnih okvira sa međunarodnim standardima. Imajući u vidu da stočarska proizvodnja predstavlja najznačajniju granu poljoprivrede, sve je veći značaj veterinarske službe za efikasno funkcionisanje sistema očuvanja zdravlja životinja i bezbjedne proizvodnje animalnih proizvoda. Stoga je potrebno nastaviti podršku sprovođenju programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja i druge poslove koji predstavljaju izvršavanje zakonskih obaveza u oblasti veterine i bezbjednosti hrane.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - uspostavljanje i funkcionisanje sistema bezbjedne proizvodnje i prometa hrane animalnog porijekla, • obezbjeđivanje zdravstvene zaštite životinja i praćenje epizootiološke situacije; • jačanje institucionalne podrške za bržu implementaciju EU standarda u oblasti zdravlja životinja i proizvodnji animalnih proizvoda i rast nacionalne ekonomije. 	
Opis mjera i kriterijumi za podršku	<p>Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, sadrži detaljan pregled mjera sa potrebnim iznosom finansijskih sredstava za njihovu implementaciju. Programom se utvrđuju preventivne mjere radi praćenja, sprječavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih i parazitskih bolesti, primjerene epizootiološkoj situaciji i stepenu opasnosti (dijagnostička ispitivanja i imunoprofilaktičke, zoosanitarne i biosigurnosne mjere), način njihovog sprovođenja, subjekti koji će ih sprovođiti, izvori, način obezbjeđivanja i korišćenja sredstava, način kontrole, način izvještavanja, kao i drugi uslovi za njihovo sprovođenje. Sprovođenje ovih mjera je obavezno na cijelom epizootiološkom području Crne Gore. Program predviđa i naknadu štete vlasnicima životinja za uginule životinje, usmrćene životinje, oštećene ili uništene stvari i sirovine prilikom sprovođenja mjera određenih za suzbijanje zaraznih bolesti, u skladu sa zakonom.</p> <p>U cilju obezbjeđivanja bezbjedne hrane životinjskog porijekla, podržava se implementacija posebnih programa - monitoring rezidua, monitoring zoonoza i službene kontrole u cilju praćenja ispravnosti hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje u proizvodnji i prometu.</p>	
Korisnici	Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija i ovlašćene laboratorije, poljoprivredna gazdinstva, Veterinarska uprava.	
Način plaćanja	Poljoprivrednim proizvođačima preko banaka, a ostalim korisnicima po ispostavljenoj fakturi Veterinarskoj upravi za obavljene posao uz izvještaj i dijelom avansno.	
Realizacija	Veterinarska uprava, odgovorno lice direktor Veterinarske uprave.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u okviru Veterinarske uprave Crne Gore, u skladu sa Budžetom Crne Gore (funkcionalna klasifikacija 41101 – Veterinarska uprava 4181). Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izveštaja, koji se podnosi Ministarstvu.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, savjetnik u Ministarstvu.	
Finansijski plan	A) Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja za 2013. godini	Iznos, €
	Praćenje epizootiološke situacije i dijagnostika u slučaju sumnje na zarazne bolesti.	1.250.300,00
	Praćenje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze goveda.	
	Praćenje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje enzootske leukoze goveda.	

Praćenje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze goveda, ovaca i koza.	
Praćenje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje klasične kuge svinja.	
Praćenje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bjesnila pasa i mačaka, a u zavisnosti od epizootiološke situacije i ostalih domaćih životinja.	
Oralna vakcinacija lisica i drugih divljih životinja protiv bjesnila i monitoring uspješnosti vakcinacije.	
Praćenje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bolesti pčela i bezbjednosti pčelinjih proizvoda.	
Praćenje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje antraksa.	
Praćenje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje atipične kuge živine.	
Praćenje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje avijarne influence.	
Identifikacija i registracija životinja.	
Monitoring Bovine spongiformne encefalopatije – BSE.	
Monitoring bolesti plavi jezik.	
B) Posebni programi za hranu životinjskog porijekla i hranu za životinje	
Monitoring rezidua	53.000,00
Monitoring zoonoza - salmoneloza	16.500,00
Monitoring zoonoza - listerija	12.000,00
Službene kontrole	18.200,00
UKUPNO A+B:	1.350.000,00

O B R A Z L O Ź E N J E

Pravni osnov za donošenje ove Uredbe, sadržan je u članu 6 Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju (»Službeni list CG, broj 56/09) članu 35 Zakona o morskom ribarstvu i marikulturi (»Službeni list CG, broj 56/09) i čl. 8 i 17 Zakona o Budžetu Crne Gore za 2013. godinu (»Službeni list CG«, broj 66/12).

Ovom Uredbom – Agrobudžetom, utvrđuju se mjere agrarne politike za tržišno-cjenovnu politiku, mjere ruralnog razvoja, poslove od javnog interesa, socijalne transfere pojedincima i mjere u oblasti ribarstva. U sklopu Agrobudžeta, uključeni su i posebni programi za bezbjednost hrane iskazani kao mjere zdravstvene zaštite životinja – Veterinarske mjere, i zdravstvene zaštite bilja – Fitosanitarne mjere.

U finansijskom iskazu Agrobudžet iznosi 14.143.000,00 € iz sredstava opštih prihoda budžeta i 6.169.000,00 € iz sredstava donacija i kredita Svjetske banke, namijenjenih za realizaciju projekta institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede Crne Gore (Midas), što ukupno iznosi 20.312.000,00 €. U iznos opredijeljen iz opštih prihoda budžeta, uključena su i sredstva predviđena za Fitosanitarne mjere i mjere zdravstvene zaštite životinja, u ukupnom iznosu od 1.540.000,00 €.

Agrobudžetom za 2013. godinu, uspostavljen je sistem direktnih plaćanja za sve programe u oblasti stočarstva i biljne proizvodnje, uključujući i proizvodnju duvana u skladu sa Nacionalnim programom ruralnog razvoja i odredbama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju koji su usaglašeni sa EU regulativama, i to: u stočarstvu po grlu, a u biljnoj proizvodnji po hektaru (konvencionalna, sjemenska i organska proizvodnja). Pored ovog, predviđena je podrška za organizovanje i otkup mlijeka od poljoprivrednih proizvođača, podrška za podizanje sistema kvaliteta, razvoj morskog i slatkovodnog ribarstva i dr. Jedna od važnih mjera predviđena ovim Agrobudžetom je podrška investicijama za primarnu proizvodnju (50% investicije) iz kredita i granta Svjetske banke Midas, koji se realizuje u skladu sa Operativnim priručnikom za grantove. Takođe je nastavljeno sa mjerama za poboljšanje kvaliteta života i širenja ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima, staračkim naknadama, kao i pomoći u hrani i stočnoj hrani.

Struktura Agrobudžeta

Vrsta podrške	Broj mjera / programa	Iznos, €	Udio u Agrobudžetu
A) POLJOPRIVREDA			
Tržišno-cjenovna politika	8	6.183.420	30.44%
Politika ruralnog razvoja	12	5.615.000	27.64%
Opšte usluge i servisi	5	1.174.360	5.78%
Program staračkih naknada	1	2.720.000	13.39%
Tehnička podrška	1	397.000	1.96%
Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede Crne Gore	1	2.469.000	12.16%
B) RIBARSTVO	3	213.220	1.05%
UKUPNO (A+B)	31	18.772.000	92,42%
C. Program fitosanitarnih mjera	1	190.000	0.93%
D. Operativni program zdravstvene zaštite životinja	1	1.350.000	6.65%
SVEUKUPNO (A do D)	33	20.312.000	100%

1. Mjere tržišno-cjenovne politike (8 programa)

Šifra	Naziv programa	Opis mjere	Iznos, €
1.1	<i>Direktna plaćanja</i>		
1.1.1	Direktna podrška stočarskoj proizvodnji	Podrška se daje po grlu zavisno od vrste grla stoke.	2.522.100
1.1.2	Podrška razvoju tržišne proizvodnje mlijeka	Premija se daje po litru isporučenog mlijeka u visini od 0,07 eura po litru i dodatna u visini od 0,01 euro.	1.561.320

1.1.3	Podrška jačanju otkupne mreže mlijeka	Podrška se daje po litru otkupljenog mlijeka mljekarama i sirarama u visini od 0,02 eura po litru.	460.000
1.1.4	Direktna podrška ratarskoj proizvodnji	Podrška u biljnoj proizvodnji daje se po hektaru zasnovane površine u visini od 160,00 € do 700,00 € po ha (zavisno od kultura i proizvodnje).	740.000
1.1.5	Podrška proizvodnji duvana	Podrška se daje po hektaru, u visini od 1.000,00 €/ ha.	50.000
1.2	Program unapređenja pčelarstva	Podrška se daje za proizvodnju selekcionisanih matica, zaštitu pčelinjih društava, podršku mladim pčelarima i dr.	200.000
1.3.1	Program intervencija na tržištu	Podrška je ustanovljena radi davanja pomoći u hrani i stočnoj hrani.	350.000
1.3.2	Upravljanje rizicima u poljoprivredi	Podrška se daje za osiguranje poljoprivrednih usjeva i stočnog fonda, kao i za učešće u nadoknadi šteta.	300.000
UKUPNO MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE (1.1.+1.2.+1.3.)			6.183.420

2. Mjere ruralnog razvoja (12 programa)

Šifra	Naziv programa	Opis mjere	Iznos, €
2.1	<i>Osovina 1: Mjere jačanja konkurentnosti proizvođača hrane</i>		
2.1.1	<i>Podrška investicijama u poljoprivredna gazdinstva</i>	Podrška investicijama u poljoprivrede, daje se prema kriterijumima definisanim operativnim programom za grantove iz Midas projekta.	3.700.000
2.1.2	<i>Podrška za podizanje zasada vinove loze</i>	Podrška se daje za zasnivanje proizvodnje zasada vinove loze.	350.000
2.1.3	<i>Podrška podizanju višegodišnjih zasada</i>	Podrška se daje za zasnivanje proizvodnih voćnih zasada i revitalizaciju starih stabala masline.	300.000
2.1.4	<i>Podrška investicijama u preradu na porodičnim gazdinstvima</i>	Podrška se daje porodičnim gazdinstvima u ruralnim sredinama u cilju poboljšanja konkurentnosti na ovim gazdinstvima.	200.000
2.1.5	<i>Unapređivanje kvaliteta proizvoda</i>	Podrška se daje za učešće u pokruću troškova uvođenja i sertifikovanja šema kvaliteta, oznaka porijekla i sertifikovanja organskih proizvođača.	100.000
2.1.6	<i>Promocija poljoprivrednih proizvoda</i>	Podrška se daje za učešće na međunarodnim, regionalnim i lokalnim sajmovima i izložbama.	140.000
2.1.7	<i>Podrška osnivanju kooperativa i nacionalnih udruženja</i>	Podrška se daje osnivanju kooperativa, zadruga i nacionalnih udruženja.	25.000
UKUPNO OSOVINA 1			4.815.000

2.2	<i>Osovina 2: Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima</i>		
2.2.1	<i>Očuvanje autohtonih genetičkih resursa u poljoprivredi</i>	Podrška se daje za očuvanje genetičkih resursa u stočarstvu i biljnoj proizvodnji, proučavanje resursa gljiva, obrada i čuvanje kolekcija i dr.	40.000
2.2.2	<i>Organska poljoprivreda</i>	Podrška se daje registrovanim organskim proizvođačima u biljnoj i stočarskoj proizvodnji.	100.000
2.2.3	<i>Održivo korišćenje planinskih pašnjaka</i>	Podrška se daje za izdig na planinske katune, a plaćanje se vrši po uslovnom grlu.	200.000
UKUPNO OSOVINA 2			340.000
2.3	<i>Osovina 3: Mjere za poboljšanje kvaliteta života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima</i>		
2.3.1	<i>Diverzifikacija ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama</i>	Podrška se daje poljoprivrednim gazdinstvima u ruralnim sredinama kao učešće u vrijednosti uložene investicije.	45.000
2.3.2	<i>Mjere za poboljšanje života i širenje ekonomske aktivnosti u ruralnom području</i>	Podrška se daje za izradu objekata za vodosnadbijevanje u seoskim područjima; adaptaciju i rekonstrukciju postojeće seoske infrastrukture; projekte razvoja elektro mreže u ruralnim područjima, kao i korišćenje solarne energije i dr.	415.000
UKUPNO OSOVINA 3			460.000
UKUPNO MJERE RURALNOG RAZVOJA (2.1+2.2+2.3)			5.615.000

3. Opšte usluge i servisi (5 programa)

Šifra	Naziv programa	Opis mjere	Iznos, €
3.1	<i>Obrazovanje, istraživanja, razvoj i analize</i>	Podrška se daje za podizanje nivoa obrazovanja, stipendiranje i istraživanje, angažovanje eksperata i dr.	185.000
3.2	<i>Program unapređivanja stočarstva</i>	Podrška se daje za nabavku sjemena v.o. krava i licenciranje priplodnjaka.	156.360

3.3	<i>Program stručnih i savjetodavnih poslova u stočarstvu</i>	Podrška se daje za realizaciju programa rada Službe za selekciju stoke u 2013. godini.	322.000
3.4	<i>Program savjetodavnih poslova u biljnoj proizvodnji</i>	Podrška se daje za realizaciju programa rada Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji u 2013. godini.	334.000
3.5	<i>Program mjera kontrole kvaliteta proizvoda</i>	Podrška se daje za realizaciju programa rada Laboratorije za mljekarstvo u 2013. godini, ispitiranje kvaliteta vina i alkoholnih pića, maslinovog ulja, analize zemljišta i realizaciju programa rada Sertifikacionog tijela-Monteorganika.	177.000
UKUPNO OPŠTE USLUGE I SERVISI			1.174.360
Šifra	Naziv programa	Opis mjere	Iznos, €
4	<i>Program staračkih naknada</i>	Podrška se daje u mjesečnom iznosu od 40,00 € za nosioca poljoprivrednog gazdinstva starijeg od 65 godina za muškarce, odnosno 60 godina za žene, koji nemaju primanja ni po kom drugom osnovu, a cio radni i životni vijek su proveli na selu (5.400 korisnika)	2.720.000
5	<i>Tehnička i administrativna podrška</i>	Podrška se daje za učešće u pokriću troškova EU integracija, realizaciji Projekta Midas, usluga prevodjenja, informatičke podrške, finansiranje jedne osobe u diplomatskoj misiji Crne Gore u Briselu i dr.	397.000

6	<i>Institucionalni razvoj i reforma poljoprivrede Crne Gore (MIDAS)</i>	Sredstva su obezbijedjena iz sredstava projekta zajma Svjetske banke, i usmjeravaće se za unapredjenje Sektora za ruralni razvoj, Sektora za plaćanje, Savjetodavnih službi, unapredjenje kvaliteta bezbjednosti hrane i dr.	2.469.000
---	---	--	-----------

B. Ribarstvo (3 programa)

Šifra	Naziv programa	Opis mjere	Iznos, €
B 1.1	<i>Unapređivanje ribarske flote i sektora marikulture</i>	Podrška se daje za unapredjivanje ribarske flote i razvoj marikulture i akvakulture.	120.000
B 1.2	<i>Održivo upravljanje i očuvanje resursa ribe i drugih morskih organizama</i>	Podrška se daje za procjenu demerzalnih i pelagičnih resursa, monitoring i biomonitoring kvaliteta vode za marikulturu, procjenu resursa školjaka u Bokokotorskom zalivu, kao i angažovanje arhitekta konsultanta.	31.000
B-3	<i>Podrška razvoju sektora slatkovodnog ribarstva</i>	Podrška se daje za ribolovnu osnovu rijeke Tare i učešće u poribljavanju i zaštiti ribolovnih voda.	40.000
UKUPNO RIBARSTVO			213.220

Programi uprava

Šifra	Naziv programa	Opis mjere	Iznos, €
7	<i>Program fitosanitarnih mjera</i>	Podrška se daje za realizaciju programa iz oblasti: zdravstvene zaštite bilja, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane, sjemenskog i sadnog materijala i dr.	190.000
8	<i>Operativni program o zdravstvenoj zaštiti životinja</i>	Podrška se daje za programe obezbjedjenja mjera zdravstvene zaštite životinja, praćenje monitoringa, rezidua, salmoneloza, listerija i dr.	1.350.000
UKUPNO PROGRAMI MJERA			1.540.000